

קובץ
באר התורה

(קלג)

יום הכיפורים – פרשת האזינו

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

יו"ל

ע"י מכון "יד יוסף"

לעילוי נשמת רבי יוסף מלכא בן עישה ע"ה

*

נשמח לקבל הערות והוספות ותגובות

ולהצטרפות לרשימת התפוצה

ניתן לשלוח ל:

as0583233587@gmail.com

פקס: 036770810

או לת"ד 5161749 בני ברק

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

תוכן הענינים:

- האם מותר להסתכל על תמונות המחבלים שברחו מהכלא כדי שיכול לזהות אותם.....5
- לומר היום הרת עולם שמתפלל אצל בני אשכנז.....17
- אמירת אבינו מלכנו לאחר חזרת הש"ץ או לאחר רק תחנון.....19
- האם דף שמות לתפילה בימים נוראים נקרא שטרי הדיוטות.....20
- האם אחד שחלם בהבדלה.....22
- מכתב לגם אני אודך תשובת הגאון רבי משה חליוה חלק לא 25
- ברכת קוגל תפוחי אדמה וקוגל אטריות ביחד.....31
- עוד חילוק מדוע לא אומרים הלל בראש השנה הוספה לפרדס יוסף החדש ראש השנה.....33
- האם מותר להשאיר ספר המפתח של דרשו פתוח וכל כיוצא בזה בספרי מפתחות.....34
- האם מותר לעשות יצירות משברי הכוס שהחתן שובר בחופה.....37
- בדין תפילת הדרך תוך כדי נהיגה.....39
- כיצד להזכיר שם של ישיבה.....41
- עוד בענין האם מותר להוציא ספר תורה בשביל לדוד מזמור הוספה לבאר התורה קלב.....42
- תשובת הגאון רבי יצחק רצבאי האם מי שצריך לנקביו באמצע חזרת השליח ציבור צריך לצאת החוצה הוספה לבאר התורה קלב.....43
- הגאון רבי משה חליוה שליט"א על באר התורה קכא - בשורה לחבירו בשבת ע"י הוצאת גרעין אבוקדו מן המים.....44
- מכתב מאת הרב באר מים חיים.....45
- הרה"ג יוסף דהן שליט"א בענין החיוב ללמוד בין גברא לגברא.....45

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

יוצא לאור

לעילוי נשמות זקנתי הרבנית הצדקנית

מרת עליזה עישה בת לאוני ע"ה

אשת חבר

לזקני מרן הגר"א פורת טהרני שליט"א

נלב"ע כ' שבט תש"פ

לעילוי נשמת האשה הצדקנית אם זקני

מרת עישא אליז בת איזה אביטבול ע"ה

נלב"ע ד' תשרי תשפ"א

ת.נ.צ.ב.ה

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

האם מותר להסתכל על תמונות המחבלים שברחו מהכלא כדי שיכול
לזהות אותם

ב"ה

להגר"י שליט"א

פירסמו התמונות של ששה המחבלים שברחו מהכלא בערב ר"ה תשפ"א.
הספקתי אם ראוי להתעמק בתמונות כי אולי ימצא אחד מהם ברחוב וידע
להזעיק המשטרה

או שעדיף לא להסתכל כלל על המחבלים האלו

בברכת כהנים באהבה כעתירת

גמליאל הכהן רבינוביץ

מח"ס "גם אני אודך"

ו"פרדס יוסף החדש" על המועדים.

בס"ד

מוצאי שבת קודש פרשת וילך שובה תשפ"ב

לכבוד הגאון רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א בעמח"ס גם אני אודך
ופרדס יוסף החדש על המועדים ושא"ס.

שלו' וברכה

בעיקר האיסור להסתכל בפני רשע, והאם יש איסור להסתכל בפני גוי, וגם
אם נימא שיש איסור האם האיסור להסתכל בפני רשע חל גם בתמונה או לא.

איתא בגמ' במגילה דף כח ע"א, שאל רבי את רבי יהושע בן קרחה במה
הארכת ימים, אמר לו מימי לא נסתכלתי בדמות אדם רשע, דאמר רבי יוחנן
אסור לאדם להסתכל בצלם דמות אדם רשע, רבי אלעזר אמר עיניו כהות
שנאמר ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות משום דאסתכל בעשו הרשע,
וכתב בראשית חכמה (בשער התשובה פ"ג) שהמסתכל בצלם דמות אדם
רשע הוא מקנה בלבו רוח טומאה של ההוא שרואה פניו וימשך לו מזה
בלבול המחשבה וביטול הדבור, וכן ראה בכה"ח סימן קנו סק"ד שמשו"ה
יש חסידים שנזהרים שלא להסתכל בשום אדם מפני חששא זו וגם משום
הבושה, [ובספה"ק אגרא דכלה (עה"פ ויבוא אליהם יוסף בבקר וירא אותם

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

והנם זועפים) כתב וז"ל: יש לדקדק כאשר שאל אותם אמר להם מדוע פניכם רעים, ואם כן גם בכאן היה לו לומר וירא והנה פניהם רעים, אך הוא דמשמיענו דיוסף בודאי נזהר שלא להסתכל בפני אדם רשע (מגילה כח) אך וירא אותם היינו את כל תנועתם והנה זועפים, שהבין כן מתנועתם כידוע איך שמכירין בתנועת האדם איך הוא סר וזעף, אבל כששאל אותם אמר מדוע פניכם רעים, כי הבין שבודאי פניהם גם כן רעים והם יסברו שראה בפניהם].

ברבינו יונה בשערי תשובה (שער ג' אות קצג) כתב שהאיסור הוא שע"י כך מתחבר לרשע, וז"ל: המתחבר לרשע ולא דיו אשר לא יוכיחהו בשבט פיו והרחק ירחיקוהו אבל כמו חבר יקריבהו ונאמר בהתחברך עם אחזיהו פרץ ה' את מעשיך והצדיקים מאוס ימאסוהו את הרשע כמו שנאמר (תהלים טו ד) נבזה בעיניו נמאס, ואמרו שם כל המסתכל בדמות אדם רשע וכו' עכ"ד.

ובמהרש"א במגילה כתב בזה ב' טעמים א' שהוא כענין שכתוב בדברים (כב כג) כי קללת אלוקים תלוי עליו, וביאר הפרי מגדים בראש יוסף שכיון שהאדם נברא בצלם דמות אלוקים הרי כשמתנהג ברשעות יש בזה זלזול בחותם המלך יעו"ש, וא"כ טעם זה לא שייך בגוי

עוד כתב המהרש"א ע"פ מש"כ חכמי הקבלה כי הכרת פניהם ענתה במ, שיש בצלם דמות מראה האדם צורה רוחנית לטוב או לרע כפי מעשיו לצד הטהרה או לצד הטומאה יעו"ש, וכה"ג כתב מרן החיד"א בספר נחל קדומים פרשת וישלח שאסור להסתכל בפני רשע משום הסט"א וראה עוד מש"כ לבאר בזה דברי המהרש"א בלב אליהו (פרשת נח עמ לו) וע"ע במש"כ לבאר בספר ראש הגבעה לרבי פנחס תלמיד הגר"א שכתב הטעם שאסור להסתכל בפני רשע כי בהסתכלו בדמותו מוליד פגם בנפשו וכן אמרה תורה אל תפנו אל האלילים ואסור להסתכל בע"ז ומזה תדע מהפכו כמה קדושה קונה אדם לנפשו בהסתכלו בדבר קדושה כמו בשם הוי"ה או בפנים של צדיק יעו"ש בזה, וע"ע בספר טעמי המנהגים עמ' תקז מש"כ בענין הסתכלות בפני צדיק, וע"ע בחת"ס (פרשת וישלח) מש"כ עוד כטעם הזה מדוע אסור להסתכל בפני רשע. וא"כ טעם זה לכאורה כן שייך בגוי.

וכתב בקונטרס ידי כהן יעבדוך עמים עמ' לא בהערה מס' 7 שיש להוכיח מדברי המג"א סימן רכה סק"כ שאין לחלק בין גוי לרשע, ואולם לכאורה אכתי נראה לענ"ד דדוקא רשע, אבל גוי אינו שייך ברשעות כיון שאינו מצוה

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

על מצוות התורה, אף שמצוה על שבעה מצוות בני נח. מ"מ אינו רשע אלא א"כ עובד ע"ז, ואולם מצאתי בשו"ת מציון תצא תורה ח"א עמ' עט שנשאל הגר"א נבנצל שליט"א האם יש חילוק בין סתם גוי או דוקא רשע, והשיב שאין חילוק, ולכן מותר, להסתכל בסתם גוי, אבל יעו"ש בהערות אהל שציין ידידינו הרה"ג יעקב אהרן סקוציל'ס שליט"א שבשו"ת משנה הלכות חלק יא סימן קפו כתב להחמיר בזה בכל גוי כיון שהם רשעים, ויעו"ש עוד שנשאל הגר"א נבנצל שליט"א מה הדין במי שיש לו גוי פועל בביתו ומתקן דברים האם כדאי לומר לילדים הקטנים שאין להסתכל עליו כשהוא עובד שם, והשיב אם אפשר בלי שיעליבו אותו, ולכאורה צ"ב דהרי לפני זה פסק שאין איסור, ואולי מ"מ ס"ל שאין איסור, ומ"מ ראה שם בהערה שכתב, שבכ"ז כתב לו בעל השבט הקהתי שליט"א שאפילו גוי לבד או רשע לבד אסור רק בהתבוננות ולא ראייה בעלמא וא"צ להזהיר את הילדים.

וע"ע בשו"ת שלמת חיים (ענינים שונים סימן שי) שנשאל הגר"ח זונפלד בזה"ל: בגמ' ב"מ (ס' ע"ב) בההוא עובדא סבא דאתא לקמיה דרבא אמר ליה זיבנן, א"ל יהיו עניים בני ביתך, ופירש"י דב"ה ויהיו עניים, טוב לי לפרנס עניי ישראל וישמשוני ויש לעורר תיפוק ליה שאסור להסתכל בגוי, ואולי גם מזה ראייה למש"כ דאפילו איכא דרכא אחרינא ליכא חשש וגם ליכא חסידות לעצום, כיון דהוי הנאה הבא בעל כרחו, והשיב, אינו מובן כנעני שרוצה להיות עבד לישראל פשיטא שמותר להסתכל בו עכ"ד, ויעו"ש בהערות והוספות ומשמע שלדינא אסור להסתכל לדינא בפני הרשע,

ואמנם בספר דרך שיחה (ח"א עמ' תקעו) נשאל מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א, שמעתי שהגאון רבי מיכל יהודה ליפוקביץ (שליט"א) סיפר ששמע מהגאון רבי שלמה שמשון קרליץ זצ"ל בשם אביו של החזו"א שאמר שצריך לילך לראות גוי שהאריך ימים מברכתו של הגר"א, הגר"א בירכו על שהצילו, האם אסור להתסכל על בגוי, והשיב מרן הגר"ח"ק, האיסור על אדם רשע ואין איסור מיוחד על גוי, וגם ברשע רק הסתכלות אסורה ולא הבטה, וציין שם עוד למש"כ בטורי אבן במגילה דף כח ע"א בד"ה מימי.

ולחיבת הקודש אצרף לכת"ר שליט"א מש"כ לי בזה הגאון העצום בעל האורחתיך למדני שליט"א וז"ל:

לכבוד הרה"ג יוסף אביטבול שליט"א

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

א) כתוב במגילה כח. "אבוה בר איהי ומנימן בר איהי חד אמר תיתי לי דלא אסתכלי בכותי, וחד אמר תיתי לי דלא עבדי שותפות בהדי כותי." ע"ש.

וכן נראה ממ"ש הזוהר פר' אחרי מות, סוף עב: - עג. "כל אינון דלא רשימין ברשימו קדישא בבשריהון לאו אינון דיליה ואשתמודען דכלהו מסטרא דמסאבותא אתיין, ואסיר לאתחברא בהו ולאשתעי בהדייהו במלוי דקב"ה. ואסיר לאודעא להו מלי דאורייתא בגין דאורייתא כלא שמא דקב"ה וכל את דאורייתא מתקשרא בשמא קדישא, וכל מאן דלא אתרשים ברשימא קדישא בבישריה אסיר לאודעא ליה מלה דאורייתא. וכ"ש לאשתדלא (נ"א לאסתכלא) ביה." ע"ש.

הרי לפי הנוסח "לאסתכלא" הוא אסור להסתכל בגוי. וכן הנוסח שלפני הרמ"ק, ולכן כתוב באור החמה שם בשם הרמ"ק, "כ"ש לאסתכלא ביה. כי היה אפשר לומר להסתכל בו ודאי אסור כדי שלא ילמד ממעשיו, אבל להודיעו תורה מותר כדי להמשיכו אל הדרך האמיתי ויתגיייר או ימול אם הוא ישראל קמ"ל דלא... ע"ש.

אלא יש להעיר על הרמ"ק שכתב שטעם האיסור הוא מפני "שלא ילמד ממעשיו", שאף כתוב בגמ' שם, "...א"ל מימי לא נסתכלתי בדמות אדם רשע דאמר ר' יוחנן אסור לאדם להסתכל בצלם דמות אדם רשע שנאמר לולא פני יהושפט מלך יהודה אני נושא אם אביט אליך ואם אראך, ר"א אמר עיניו כהות שנאמר ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות משום דאסתכל בעשו הרשע." ע"ש.

ופירש המהרש"א שם שהטעם הוא מפני שהוא אסור להסתכל בצורת רוחנית שלצד הטומאה, וז"ל "שיש בצלם דמות מראה אדם אורה רוחנית לטוב או לרע לפי מעשיו לצד הטהרה או לצד טומאה, ואסור להסתכל לצד הטומאה ע"ד אל תפנו אל האלילים, ומה"ט קאמר בסמוך דלא אסתכלי בעכו"ם דצורתו מצד הטומאה, ומייתי ליה שנאמר... אם אביט ואם אראך, שהוא לשון כפול, מורה גם על צורה הרוחנית מצד הטומאה." ע"ש. הרי שאין הטעם משום "שלא ילמד ממעשיו", אלא מפני שהוא אסור להסתכל בצורת רוחנית לצד הטומאה.

אלא נראה שהרמ"ק סבר שיש שני צדדים לאיסור זה, אחד שהוא אסור לראות בצורת הרוחנית לצד הטומאה, וגם יש איסור אחר שלא ללמוד

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

ממעשיו. והרמ"ק הביא רק הטעם שלא ללמוד ממעשיו כדי להסביר פירושו שם, דהיינו בשלמא שהוא אסור להסתכל בגוי מפני שאסור ללמוד ממעשיו, אבל הו"א שמותר ללמד לו תורה כדי שהוא יתגייר לצד טהרה, ובוזה אדרבה הגוי ילמד ממעשיו ואין אנו נלמד ממעשיו. ועל זה הוא פירש מ"ש בזהר "כל שכך". אולם אה"נ שאף הרמ"ק סבר גם כטעם המהרש"א הנ"ל, ובפרט שכתב המהרש"א שזה לפי דעת המקובלים. ע"ש. וגם מצינו כן בזהר חדש, עיין לקמן.

וראיתי שהמ"א ס"רכה ס"ק כ הביא הדין שלא להסתכל בפני רשע, וז"ל "והא דאמרינן אסור להסתכל בצלם דמות אדם רשע הכא מיירי שרואהו, ומ"מ נראה דדוקא להסתכל בו ביותר ולהתבונן בצלמו ודמותו אסור אבל ראייה בעלמא מותר וכמ"ש רס"י רכ"ט ע"ש ובב"י. ולכן ה"ה די"ל דקי"ל שאין להסתכל בפני גוי.

ב) מ"מ לא מצינו דין זה ברי"ף והרמב"ם והרא"ש או בטור וש"ע. ונראה שזה מפני שהם סברו ש"איסור" זה הוא רק מדת חסידות. ויש לדמות זה למ"ש הרמב"ם בהל' אישות פ"י הל"טז, "מארס את בתו קטנה ותבעה הבעל לנישואין. בין היא בין אביה יכולין לעכב שלא תינשא עד שתגדיל ותעשה נערה ואם רצה לכונסה כונס. ואין ראוי לעשות כן." ופירש הכסף משנה שם, "נראה דמשמע לרבנו דהא דאמרינן (קידושין מ"א) אסור לאדם שיקדש את בתו כשהיא קטנה איסורא לאו דוקא, אלא לומר שאין ראוי לעשות כן... ע"ש.

ונראה לומר שכיון שבכל הסוגיא שם בגמ' מגילה הענין הוא איזה מעשה של חסידות עשה איזה רב שמפני כך הוא זכה לאריכת ימים, ממילא מובן שכל אלו הם רק מדת חסידות. ולכן כתוב בגמ' הנ"ל "תיתי לי", דהיינו שהוא זכה לאריכת ימים מפני מדת חסידות זו שהוא לא הסתכל בכותי. ולכן אף הכא י"ל ש"איסור" לאו דוקא.

וגם מצינו שרק לגבי הסתכלות בפני רשע שכתוב לשון "אסור", ולכן כתוב "דאמר ר' יוחנן אסור לאדם להסתכל בצלם דמות אדם רשע", ואם זה רק מדת חסידות, אז כ"ש שהוא מדת חסידות לגבי הסתכלות בגוי, שהרי רק כתוב בגמ' "תיתי לי דלא אסתכלי בכותי", ולא כתוב לשון "אסור". (מ"מ בלשון הזהר הנ"ל נראה שהוא אסור. עיין לקמן.)

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

וכן נראה מהמאירי במגילה שם, שהוא הביא כמה דברים שתלמידי חכמים משתבחים במעשיהם, וכתב "ומהם מי שלא היה מסתכל באדם רשע כלל, כל שכן שהיו נוהרין ממשאו ומתנו כדרך הנביאים והחסידים וכמו שאמר אלישע לולי פני יהושפט אני נושא אם אביט אליך ואם אראך כו', כל אלו וכיוצא בהם מדות החכמים ותלמידיהם, וראוי לאדם ללמוד מהם כשאפשר לו." וכן י"ל לגבי הסתכלות בגוי, שהיא רק מדת חסידות.

וכן הוא ברוקח בהל' חסידות, וז"ל "מי שהוא חסיד עושה לפנים משורת הדין... ויש לו לחשוב שמא זה רצון הבורא כמו בפ' בתרא דמגילה (כ"ז) במה הארכת ימים... ולא נסתכלתי בדמות אדם רשע... ע"ש. וכ"ש שהוא מדת חסידות שלא להסתכל בפני גוי, שהרי לא כתוב בזה בגמ' לשון "אסור", אלא רק "תיתי לי דלא אסתכלי בכותי."

וגם ראיתי לרבינו יהודה ב"ר קלונימוס ז"ל משפירא, רבו של הרוקח, שכתב בערכי תנאים ואמוראים – ערך רבי יהושע בן קרחה, "והא דאמר התם (מגילה כח.) אבוה בר איהי ובנימין בר איהי חד אמר תיתי לי דלא אסתכל בגוי, ומשמע בגוי הוא דלא מסתכל, הא בישראל מסתכל אפילו אם היה רשע, ודאי מעלה זו היתה ברבי יהושע בן קרחה שנזהר מלהסתכל ולא הסתכל (בישראל רשע), וכיון שאסור, אבוה בר איהי ובנימין בר איהי בגוי היו נוהרין, אבל בישראל לא היו יכולין ליזהר, או שמא כיון שאמרו בצלם דמות אדם רשע, אפילו מרחוק היה נמנע מלהביט אל מראהו, אבל שאר צדיקים בקרוב אין מסתכלין." ע"ש. הרי כל זה מיירי ב"מעלות" של צדיקים, וכל אחד נוהג לפי מדרגתו. ולכן ודאי נראה שאין כאן ממש איסור.

וכן הוא בתורה תמימה פר' תולדות פ"כז ס"ק ב, וז"ל "...אמרו בסוגיא כאן אסור להסתכל בפני אדם רשע, וצ"ל שלשון "אסור" לאו דוקא הוא, אלא ר"ל מדה נכונה היא, וראיה לזה שהרי מבואר בגמ' שאלו לרבי יהושע בן קרחה במה הארכת ימים, אמר להם מימי לא הסתכלתי בדמות אדם רשע, ואם היה אסור ממש מצד הדין – מאי רבותיה? ולא קשה לפי זה הלשון "אסור", שכן מצינו הרבה באשיגרא דלישנא, וכמ"ש הר"ן ספ"ק דע"ז במ"ש בריש בכורות אסור לעשות שותפות עם העכו"ם, דאין בזה אפילו איסור דרבנן אלא מדת חסידות בעלמא, ועיין בתוספות בכורות שם ב:." ע"ש. וזה כמו שביארתי לעיל.

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

אלא ראיתי בטורי אבן בגמ' שם שכתב "מימי לא הסתכלתי בדמות אדם רשע כו'. ואע"ג דאסור להסתכל בדמות אדם רשע, מ"מ א"א לרוב עולם לזהר בזה, והיינו רבותא דידיה." ע"ש. משמע מזה שהוא איסור ממש להסתכל בפני רשע, אלא רק רוב העולם אינם יכולים ליזהר מאיסור זה. ולכן אין כאן רק מדת חסידות אלא איסור גמור, וכל אדם צריך ליזהר בזה מה שאפשר לו. ולכן ה"ה די"ל הכי לגבי הסתכלות בפני גוי. אלא לפי מה שביארתי לעיל נראה שהראשונים הנ"ל לא סברו כן. ונראה שמטעם זה הרי"ף והרמב"ם והרא"ש והטור והש"ע השמיטו דין זה. ולכן נראה דלא קי"ל כהטורי אבן הנ"ל.

מ"מ נראה מלשון הזוהר הנ"ל שיש ממש איסור בזה, שכתוב שם "וכל מאן דלא אתרשים ברשימא קדישא בבישריה אסיר לאודעא ליה מלה דאורייתא. וכ"ש לאשתדלא (נ"א לאסתכלא) ביה." ולכן כיון שיש איסור ממש ללמד גוי תורה, אז כ"ש שי"ל שיש איסור ממש להסתכל בפני גוי.

אלא יש להישב על זה, שנראה מהבבלי הנ"ל שיש רק מדת חסידות ואין איסור ממש, וכן פירשו הראשונים הנ"ל, ובפרט שלא כתוב לשון "אסור" בבלי לגבי הסתכלות בגוי. ולכן כשיש מחלוקת בין הבבלי והזוהר אנן קי"ל כהבבלי.

ולכאורה יש עוד טעם להקל בנד"ד, דהיינו שמא עיקר הנוסח בזוהר הוא "לאשתדלא" ולא "לאסתכלא", ולכן י"ל שאין ספק מוציא מידי ודאי, דהיינו שאין ספק בדעת הזוהר מוציא מידי ודאי הבבלי שסבר שכל האיסור בהסתכלות לגוי הוא רק מדת חסידות. ולכן עדיין י"ל דקי"ל שדין זה הוא רק מדת חסידות.

מ"מ יש לדחות סברה הנ"ל שדין זה תלוי בנוסח הזוהר, שהרי כתוב בזוהר חדש פר' יתרו אות מא, "כולהו גוונין דעינא דרשיעייא, קטלין. עלייהו איתמר אל תלחם לחם רע עין ואל תתאו למטעמותיו. ובג"ד אסור לעמא קדישא לאסתכל ברשיעייא. ואורייתא דילהון צריך לאתכסאה מינייהו, הה"ד לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום." ע"ש. הרי שלדעת הזוהר דין זה מוסכם שהוא ממש איסור להסתכל בפני גוי. וכן הוא, שנראה מזוהר חדש הנ"ל שהוא עדיף מדין שלא ללמד לגוי תורה שהוא איסור ממש, שלגבי הסתכלות בגוי כתוב לשון "אסור", אבל לגבי שלא ללמד גוי כתוב רק לשון "צריך", ולא לשון "אסור". (עיין בטור א"ח ס'ריט, שכתב

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

"דלישנא וצריך לאודויי באנפי י', משמע דוקא לכתחילה. אלא עיין מ"ש הב"י שם. וכבר האריכו האחרונים בפירוש לשון צריך. ואכמ"ל.) ולכן אין לומר שיש ספק בזה לדעת הזוהר אם הוא איסור ממש או רק מדת חסדיות. וגם י"ל שאף הרמ"ק הנ"ל מסכים לזה, אלא הוא מוסיף טעם אחר שלא ילמד ממעשיו, וכמו שפירשתי לעיל.

מ"מ עדיין י"ל שיש מחלוקת בין הבבלי והזוהר אם דין זה מדת חסדיות או איסור ממש. ולכן צ"ל דאנן קי"ל כהבבלי שדין זה הוא רק מדת חסדיות.

ג) וכן נראה לומר לפי טעם הרמ"ק הנ"ל שסבר שהאיסור להסתכל בגוי הוא כדי "שלא ילמד ממעשיו." ע"ש. ומצינו שלא אסרו חז"ל איזה מעשה עם גוי מפני חשש שמא ילמד ממנו, אלא רק כשיש רגילות וקביעות, משא"כ בהסתכלות בעלמא שאין טעם לאוסרה מצד הדין.

ולכן כתב הרמב"ם בהל' מלוה ולוה פ"ה הל"ב, "אסרו חכמים שיהיה ישראל מלוה את העכו"ם ברבית קצוצה אלא בכדי חייו, גזרו שמא ילמוד ממעשיו ברוב ישיבתו עמו. לפיכך מותר ללוות מן העכו"ם ברבית שהרי הוא בורח מלפניו ואינו רגיל אצלו. ותלמיד חכם שאינו רגיל בו ללמוד ממעשיו מותר להלוות לעכו"ם ברבית אפילו להרויח." (וכן הוא במרן י"ד ס"קנט א. ועיין בב"מ עא.) משמע מזה שמותר לעסוק עם גוי ואין לחוש שהישראל ילמד ממעשיו, אם הוא באופן ש"אינו רגיל אצלו".

וגם כתב הרמב"ם בהל' עירובין פ"ב הל"ט "ישראל הדר עם העובד כוכבים ומזלות או עם גר תושב בחצר אינו אוסר עליו שדירת העובד כוכבים ומזלות אינה דירה אלא כבהמה הוא חשוב. ואם היו שני ישראלים או יתר ועובד כוכבים ומזלות שכן עמהן הרי זה אוסר עליהם. ודבר זה גזירה שלא ישכינו עובד כוכבים ומזלות עמהן שלא ילמדו ממעשיו...". נראה שהחשש כאן הוא רק אם "ישכינו", דהיינו שהגוי דר שם בקביעות, אבל בדרך עראי כגון במשא ומתן ואיזה עסק, נראה שאין לחוש שהישראל ילמד ממעשה הגוי.

וכן נראה מסברה, דמצינו שגזרו בשלקות עכו"ם מטעם חתנות כמ"ש רש"י ע"ז לה: או מפני שלא יאכילנו דבר איסור כמ"ש רש"י בע"ז לח. (עיין ערה"ש ס"ק יג אות ב), אבל לא מצינו שגזרו משום שמא ילמד ממעשיו. ונראה שהטעם הוא מפני שאכילה ושתייה אין להם קביעות, שאחר שעה או שתים הישראל חוזר לביתו, משא"כ במי שדר עם עכו"ם בחצרו. ואה"נ

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

שכתב בברכות מג: ת"ר ששה דברים גנאי לו לתלמיד חכם... ואל יסב בחבורה של עמי הארץ... מאי טעמא דילמא אתי לאמשוכי בתרייהו". משמע שאף לפי שעה אין לת"ח לעשות כן, שמא ילמד ממעשיהם, מ"מ י"ל שאין זה איסור לשאר בני אדם, ולשאר בני אדם רק כשיש קביעות יש לחוש לשמא ילמד ממעשיהם.

וכן ראיתי בנחלת צבי י"ד ס"קנט א, שהקשה מדין ת"ח ברבית לדין עירוב הנ"ל, ותירץ "ניחא בפשיטות דכיון דדר עמו הרי רגיל אצלו וק"ל." ע"ש. הרי שכשיש קביעות זה בכלל "רגיל אצלו", משא"כ במשא ומתן ועסק, שאין זה בכלל "רגיל עמו".

שוב ראיתי ברמב"ם בהל' גזילה פ"ו הל"יא, שכתב "והמשחק בקוביא עם העכו"ם אין בו איסור גזל, אבל יש בו איסור עוסק בדברים בטלים, שאין ראוי לאדם שיעסוק כל ימיו אלא בדברי חכמה וביישובו של עולם." וכתב הראב"ד שם, "וביישובו של עולם. א"א ואם אין לו אומנות אלא הוא אפילו עם עכו"ם פסול לעדות, וכ"ש שהוא למד ממעשיו." משמע שלדעת הרמב"ם אין לחוש כאן לשמא "ילמוד ממעשיו", משא"כ לדעת הראב"ד.

וראיתי לר"י ישראל חיים יוסף אליקים ז"ל בשמו יוסף, על הרמב"ם בהל' מלוה ולוה פ"ה הל"ב הנ"ל, שכתב "יש לדקדק על רבינו דכאן חשש שמא ילמוד ממעשיו ואילו בהלכות גזלה פ"ו הל' י"א כתב דאסור לשחק בקוביא עם העכו"ם משום דמבטל מישובו של עולם ומדברי חכמה יעו"ש. והראב"ד ז"ל כתב דאסור משום שמא ילמוד ממעשיו יעו"ש. כנראה דרבינו לית ליה האי טעמא והוא היפך מ"ש רבינו כאן בהל' מלוה, וי"ל דהתם איירי רבינו במשחק דרך עראי שאין רוב ישיבתו עם הגוים וק"ל". ע"ש. ונראה שזה כפי מה שביארתי לעיל, שיש לחלק בין קביעות ובין עראי, ולמעשה אין מחלוקת בין הרמב"ם והראב"ד, שהרמב"ם מיירי בדרך עראי והראב"ד מיירי בקביעות שאין לו פרנסה אחרת אלא זו.

ולכן מכל זה נראה שמ"ש הרמ"ק הנ"ל שהאיסור להסתכל בגוי הוא כדי "שלא ילמד ממעשיו", שזה רק מדת חסידות, כיון שאין זה בכלל רגילות וקביעות.

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

ד) שוב ראיתי בלהורות נתן ח"י ס"כד שהאריך בדין זה, ואף לדעתו יש כאן רק מדת חסידות שלא להסתכל בפני גוי, וגם כתב שם שמדת חסידות זו אינה שייכת בתמונות כגון בעיתונים, אלא רק בפני אדם ממש. ע"ש. מ"מ מי שנוהג כהמקובלים צריך ליזהר מאד שלא להסתכל בפני גוי. כן נראה לענ"ד.

ואסיים בכבוד רב

מחבר הספר אורחותיך למדני

ע"כ תשובת בעל האורחותיך למדני שליט"א

ובענין להסתכל בפני תמונה, הנה בספר דף על הדף מגילה דף כח ע"א הובא שדייק הגאון רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א ממילת בצלם שלכאורה היא מיותרת, שזה בא לרמוז אפילו על תמונה ובצלם מלשון צילום יעו"ש, ולפי"ז אין להסתכל בעיתון שיש שם כל מיני תמונות של רשעים מכנסת המינים, וכן מבואר בחוט שני (שבת ח"ג קובץ ענינים עמ' רס) שמאן וכחה לעיתונים המדפיסים תמונות של גויים או של רשעים והרי כוונתם כדי שיתבוננו בדמותו להכיר ולדעת מיהו, ולא לסתם ראייה בעלמא דלמה להם להדפיס תמונתם אלא ודאי כדי שיתבוננו ויכירו מי הם וזה בכלל להתבונן בדמותו שאסור ואף שזה הדפסה בתמונה ולא התבוננות בהם גופא מ"מ גם בזה יש איסור, וע"ע בשו"ת להורות נתן ח"י סימן כד שנשאל האם ראוי להדפיס בעתון של יראי ה' תמונות של נכרים או פושעי ישראל משום שאסור להסתכל בצורת רשע ולפעמים יש בזה צורך כדי למנוע מלהסתכל בעיתונים של עבריינים יעו"ש מה שהשיב בזה, וע"ע בספר הקשת בהלכה (עמ' כד), וראה עוד בקונטרס הבוחר בתורה ובמשה עבדו שהביא בזה מח' הגר"ק והגר"א נבנצל שליט"א האם יש איסור הסתכלות בפני רשע בתמונה, שהגר"ק שליט"א ס"ל להחמיר בזה.

ואמנם בשו"ת שיח חיים סימן עב נשאל בזה ע"י ידידי הגר"ח מלין שליט"א בזה"ל: בהא דאמרו חז"ל (מגילה כח ע"א) שאין להסתכל בדמות אדם רשע האם זה גם בתמונות או רק כשרואה את הרשע במציאות, והשיבו מרן הגר"ק, רק במציאות עכ"ד, וציין שם בהערה שכתב שנראה שדברי מרן הגר"ק שליט"א שהאיסור אינו אלא ברשע במציאות ממש, אבל לענין הנהגה טובה ונכונה גם בתמונות אין להסתכל וכמו שכתב לו הגאון רבי

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

יהודה אריה דינר שליט"א, בזה"ל: שמעתי פעם מרבינו הגר"ח קניבסקי שליט"א שגם בתמונות אין להסתכל, עכ"ד, ושעי"ז כתב לו הגר"א נבנצל שליט"א רק במציאות, אבל מסתבר שגם בתמונה אינו מוסיף קדוש עכ"ד, והביא שכן כתב מרן הגר"ק שליט"א בתשובה להגר"מ חליוה שליט"א ונדפס בגם אני אודך תשובות הגר"מ חליוה שליט"א (ח"ב סימן כד) וז"ל הגר"ק: אני חושב שבתמונה אין את האיסור, רק הצורה (עצמה) גורם רוח טומאה עכ"ד, [ויעו"ש שהוסיף לדון מה הדין בראיית הרשע דרך מראה מי חשיב כתמונה למקילין או לא, וכתב שבספר הזכרונות כתב מרן הגר"ק שליט"א בשם מרן החזו"א זצ"ל שאין לקרוא קר"ש כנגד שיער אשה הנגלה דרך מראה דהוי כמו השיער בעצמו אבל כנגד תמונה מותר, ומבואר שמראה הוי ממשות טפי שנקרא הדבר בעצמו, וא"כ יתכן דהוא הדין לגבי ראיית אדם רשע אף אם נקל בתמונה].

ומ"מ לענין ראית גוי רשע בתמונה, נשאל בזה הגר"א נבנצל שליט"א בשו"ת מציון תצא תורה (עמ' עח) והשיב שמותר, ושם ציין שהגר"י שוב שליט"א כתב ששמע מהגר"ש דבילצקי זיע"א שראוי להחמיר בזה, ואולם כתב שם שהגר"ע אויעבראך שליט"א פסק שעל תמונה של גוי אין איסור התסכלות ואינו דומה לתמונה של אשה שאסור להסתכל ששייך בזה הרהור, וע"ע בגם אני אודך תשובות הגר"מ חליוה שליט"א ח"ב סימן כד, ובמש"כ עוד בזה ידידי הגאון רבי אהרן כהנא שליט"א בספר בהלכות מתחרדים שיו"ל בקרוב. ובמש"כ בזה ידידי הגר"ח מלין שליט"א בשו"ת שיח חיים עמ' קעד. שהאריך לדון בזה. ויעויין עוד מש"כ בזה בספר שערי יוסף הלכות העסקת עובד זר בבית הישראל יעו"ש.

ומ"מ לעיקר שאלתו לכאורה נראה שכיון שבלא"ה יש מתירים להסתכל בתמונה, ולכן הכא יהיה מותר להסתכל ולהתעמק בהם שאם יראה אותם ידע להזעיק את המשטרה, אלא דבלא"ה המחבלים האלה לא הולכים להתסובב ברחוב כי הרי יזהו אותם, ואולם עתה שביררתי פרטי המקרה אמרו לי שכבר בעזה"י תפסו בשבת קודש 4 מחבלים מתוך 6 ושתחקרו אותם נודע שברחו באופן עצמאי והלכו הרבה קילמוטרים ברגל, וכיון שכן אולי יש חשש שיראה אותם, ואם אכן כן יש מקום לכאורה להתיר.

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

ולענ"ד יש להוסיף ולחקור גם כן אם מותר להסתכל מה הדין בשבת קודש,
האם שרי משום הסכנה של המחבלים, ואין חשש של שטרי הדיוטות,
ולכאורה נראה פשוט להתיר.

בברכת התורה

הצב"י יוסף אביטבול

מח"ס שערי יוסף ושא"ס

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

לומר היום הרת עולם שמתפלל אצל בני אשכנז

האם בן ספרד שמתפלל אצל בני אשכנז שלא תוקעים על סדר הברכות בלחש בתפילת מוסף האם יאמר הרת עולם שבסדר התפילה או לא יאמר כיון דסוף סוף לא תוקעים, כן הסתפקתי בעיצומה של תפילת ראש השנה תשפ"ב, כאשר אני מתפלל בישבתי, ואמרתי דיש מקום לומר דסו"ס כן יש לומר היום הרת עולם דסו"ס זה תפילה על עצם הבקשת של המלכויות, ועל עצם הבקשה של הזכרונות וכו'.

ואולם עתה קבלתי גליון מעדני כהן מס' 106 ליו"כ תשפ"ב, מדברי הגאון האדיר רבי נפתלי קופשיץ שליט"א שנערך ע"י ידידי הר"ח מלין שליט"א מח"ס שלמי חיים וש"א"ס, ושם כתב, שנשאל בזה האם במי שמנהגו שתוקעין בתפילת הלחש ואומרים היום הרת עולם האם כשמתפלל בצבור שלא תוקעין בלחש האם יאמר היום הרת עולם, וכתב שיש השביאו ראייה בזה ממה שבשבת שאין תוקעין ואעפ"כ אומרים היום הרת עולם בחזרת התפילה וא"כ חזינן שמננוסח התפילה זו אינו משום התקיעות, אלא הוא מנוסח התפילה, אבל לכאורה מהא דבלחש במקום שאין תוקעין אין אומרים היום הרת עולם ומוכח דאין אומרים אותו אלא במקום שתוקעין אם לא היה שבת אבל אם אין תוקעין שם כלל גם שלא בשבת אפשר שאין אומרים אותו כלל, וכתב שאכן י"ל שמי שמנהגו שתוקעין בתפילת לחש א"כ גם כשאינו תוקע הרי זה כמו בשבת שאין תוקעין ואעפ"כ אומרים היום הרת עולם, וכתב דלכאורה נראה פשוט שיאמר הרת עולם שהרי כתב הרמב"ם לא כתב במנהג שתוקעין בתפילת הלחש וכמ"ש בפ"ג מהל' שופר ה"ז וז"ל: הצבור חייבין לשמוע התקיעות על סדר הברכות, כיצד אומר שליח צבור אבות וגבורות וקדושת השם ומלכויות ותוקע שלש, ואומר זכרונות ותוקע שלש, ואומר שופרות ותוקע שלש ואומר עבודה והודייה וברכ"כ עכ"ל, ומבואר מהא דלא הבין דין התקיעות על סדר הברכות ואפ"ה כתב שאומרים היום הרת עולם.

ושוב ציין בזה שהראו לו מש"כ בהאי דינא במטה אפרים סימן תקצ"א סי"ג וז"ל: בכל מדינות אלו נהגו שלא לתקוע בתפילת הלחש כלל רק מתפללין על הסדר בלי הפסק רק מקצת יחדי סגולה הבאים בסוד ה' נוהגים שהש"ץ כשמגיע לסיום ברכת מלכויות תוקע תשר"ת תש"ת תר"ת וכן בסיום ברכות זכרונות וכן בסיום ברכת שופרות ושוב בחזרת הש"ץ בקול רם תוקעין כמו כן, וקודם קדיש שלם עם תתקבל שבסיום חזרת התפילה תוקעין תשר"ת

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

תש"ת תר"ת להשלים מאה קולות עם הצ' תקיעות של מיושב ולחש וחזרה וכשתוקעין בלחש אומרים היום הרת עולם גם בתפלת הלחש אבל אין אומרים ארשת בתפילת הלחש עכ"ג, ומבואר שרק שתוקעין אומרים היום הרת עולם ויעו"ש בגליון הנ"ל שנשאר בצ"ע מהרמב"ם יעו"ש, ואולי י"ל שיש ראשונים דכתבו דלא כדברי הרמב"ם, ויש עוד לחפש בזה, ויש לדון כיון שאמרתי היום הרת עולם ולא שניתי מנוסח התפילה, האן הוי הפסק, ומהו לדינא.

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

אמירת אבינו מלכנו לאחר חזרת הש"ץ או לאחר רק תחנון

התפללתי היום בס"ד תפילת שחרית בבני ברק בשטאיבלך בית הלל, ושם הוא בית הכנסת דחסידי ויזניץ כידוע וראיתי שאמרו אבינו מלכנו רק לאחר תחנון, ואמנם בתחילה לא ידעתי כן והתחלתי לומר אבינו מלכנו, ואח"כ המשכתי עמם, ומ"מ בעיקר האי דינא לכאורה מנהגם הוא יותר טוב דהרי יש ענין להסמיך את התחנון לתפילה וכמו שהארכתי בזה במק"א, והובא בקובץ באר התורה, אבל מאידך י"ל דסו"ס אבינו מלכנו יש בה מעין שמו"ע כמו שכתב בלבוש ועוד וכמו שציינתי בבאר ההלכה מס' 20 בהלכות אמירת אבינו מלכנו, ותו לא הפסק, ויל"ע עוד בזה.

ואשמח עוד לקבל בזה

בברכת התורה

ובברכת גמר חתימה טובה

הצב"י יוסף אביטבול

והגאון רבי אהרן כהנא שליט"א כתב לי בזה: אולי י"ל שאע"פ שאינו הפסק וכפי שכ' בבאר הלכה, מ"מ לכתחילה אפי' דבר שאינו הפסק כגון גביל לתורא בסי' קס"ז או הפסק באמצע הנחת תפילין בסי' כ"ז וכו' מבואר בגדולי הפוסקי' שאינו הפסק היינו בדיעבד משא"כ לכתחילה אין להפיסק אפי' בדברים שאינם הפסק בדיעבד.

ושוב שאלתיו אבל סו"ס הוי תפילה ובקשה ולא גרע מבקשות פרטיות?

אה"נ וודאי שאי"ב חשש מדינא, אך כתבת להסביר המנהג שהוא משו' להסמיך, אז הסברתי שאע"פ שמצינו בכמה מקומות שמותר להפסיק יותר טוב שלא להפסיק, וא"כ זה סמך למנהג הנ"ל, אך וודאי מנהג העולם שפיר דמי וכמ"ש ראייה נפלאה ממה שמותר להוסיף בקשות באלהי נצור.

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

האם דף שמות לתפילה בימים נוראים נקרא שטרי הדיוטות

אחדשה"ט, ביקשוני לברר.

ראיתי יהודי ת"ח שבקריאת התורה בראש השנה במי שבירך הוציא מהכיס דף שרשום שם שמות של כל המשפחה המסועפת עם שמם ושם אביהם השאלה... האם לא נקרא שטרי הדיוטות ? ואם מותר לעשות כן אולי זה בשורה טובה בשביל טורח הציבור שלא נצטרך לחכות עד שכל אחד יזכר את שמות השפחה.... שכל אחד יביא איתו דף מפורטת

(הפסקי תשובות בסי' שז סעיף יב מביא כל מיני אפשריות ושיטות מה מותר ומה אסור)

בברכת גמר חתימה טובה וכט"ס. ידיך המתפלל להצלחתך בכל אשר תפנה, לעשות נחת רוח להבורא ית"ש. - בנימין ראובן שלזינגר

תשובה:

בס"ד

מוצש"ק פ' שובה תשפ"ב

תהא שנת פלפול בתורה

לכבוד ידידי הרה"ג בנימין ראובן שלזינגר שליט"א בעמח"ס מנחת בנימין וגיליון מן הבאר

שלו' וברכה

אודות מה ששאל האם דף של שמות לתפילה האם חשיב שטרי הדיוטות בשבת, לענ"ד לא חשיב שטרי הדיוטות שהרי הוא צורך מצוה להתפלל על חבריו ורעיו וידידיו, וכמו שנוהגים בהרבה מקומות.

שהרי שטרי הדיוטות שהוא דבר מצוה שרי כמ"ש במג"א סימן שז סקט"ז, וכן בשו"ע הרב סעיף כג, ובשמנ"ב סקמ"ז שהיכא שהסעודה של מצוה יש להקל דשרי, וכ"ש הכא שאינו של סעודה אלא תפילה, וכה"ג כתב בילקו"י שבת (ח"ב עמ' קצ) ז"ל: אלא שאמרו חז"ל (שבת קנ. וכתובות ה.) חפצין אסורים חפמי שמים מותרים ולכן המנהג בתפוצות ישראל שהשליח ציבור קורא בשבת מתוך הכתב נדבות היחידים וכן קורא בשבת בזמן קריאת

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

התורה בין גברא לגברא, מתוך הכתב שמות הנפטרים באותה שנה כדי לעשות להם השכבה וכן בסעודת מצוה וכו' יעו"ש, וכה"ג מבואר באריכות באורחות שבת פרק כב סעיף קמט ובהערה רכד יעו"ש. וכה"ג לגבי רשימת חולים דמותר כן כתב בספר איש משלוחש שטרי הדיוטות פרק ג' הערה מ' בשם מרן הגר"נ קרליץ זצוק"ל בעל החוט שני שמותר דהרי תפילה על החולים חשיב מצוה גמורה יעו"ש, וע"ע בשו"ת תשובות והנהגות ח"ג סימן צו, ואני לענ"ד כתבתי.

ורק יש לעורר בענין רשימת המקומות לימים נוראים שאסור להסתכל בזה אלא א"כ זה למצוא את מקומו וכמו שכתב באיל משולש פ"א הערה כא בשם הגרנ"ק זצו"ל, וכן ראיתי בכמה בתי מדרשות שהזכירו ענין זה בסוך ללוח מקומות התפילה.

בברכת התורה,

ובברכת גמר חתימה טובה

הצב"י יוסף אביטבול

מח"ס שערי יוסף ושא"ס

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

האם אחד שחלם בהבדלה

נשאלתי באחד שחלם בברוך ה' שבסוף ההבדלה האם יצא יד"ח או שצריך לשמוע עוד פעם בהבדלה?

ושאלתי בזה עתה את הגר"ג הכהן רבינוביץ שליט"א בעמח"ס גם אני אודך ושא"ס, ואמר לי שעדיף שיעשה עוד פעם הבדלה, ובדיעבד יצא יד"ח. והגאון העצום רבי עמרם פריד שליט"א השיב לי שיצא יד"ח. וכן השיב לי הגרנ"י בן שמעון שליט"א

תשובת הגאון רבי משה רחמים שעיו שליט"א בעמח"ס שו"ת מחקרי ארץ בעה"י בין כסה לעשור שנת הש"ם גבול"ך שלו"ם

לדרישת הרה"ג הנעלה עוטה אור כשלמה ממנו יתד ממנו פינה הוא הודה והדרה, הרה"ג יוסף אביטבול שליט"א מחבר ספר שערי יוסף ועוד.

בדבר השאלה במי שחלם באמצע הבדלה אם יצא ידי חובה. הדין הוא שיצא ידי חובה מכיון שבתחילת ההבדלה התכוון לצאת ידי חובה וידע שעושים כאן הבדלה ומה שלא היה מרוכז בשעת הבדלה אין זה מחייב אותו להבדיל שנית, ואם יבדיל שנית הוי ברכה לבטלה. רק טוב שיקבל עליו בלי נדר לשים לב למצוות שעושה.

ואמנם אם חלם מתחילה ועד סוף והיינו שלא שם לב כלל שעושים כאן הבדלה, אז לא יצא ידי חובה וצריך לחזור ולהבדיל. אבל על חלק מהמצוה אם לא שם לב, כיון שהתחיל בכוונה אומרים שעל דעת מחשבה ראשונה הוא עושה, כדאיתא במסכת שבת (דף צא ע"א) וכן כתב הרמב"ם בפרק י"ח מהלכות שבת הלכה כ"א.

וה' יזכנו לעבדו בלב שלם ובנפש חפצה כל הימים.

בברכת גמר חתימה טובה

רחמים משה שעיו

פה עיה"ק ירושלים תובכ"א

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

ואצרף כאן תשובת הגאון רבי יקותיאל אוהב ציון שליט"א בעמח"ס שו"ת
יעלת חן זכר עשה ושא"ס

לכבוד הגאון רבי יקותיאל אוהב ציון שליט"א

נשאלתי עתה באחד שחלם בברוך ה' שבסוף ההבדלה האם יצא יד"ח או
שצריך לשמוע עוד פעם בהבדלה? לאשכנזים. [ויסוד השאלה מכיון
שמיירי בבחורי ישיבה שאין להם מיץ ענבים או יין עד כמה מחוייבים עתה
בדבר].

בברכת התורה

ובברכת כתיבה וחתימה טובה

הצב"י יוסף אביטבול

בין כסה לעשור התשפ"א

כבוד הרה"ג מהר"ר יוסף אביטבול שליט"א.

אודות שאלתו בבחור ש"חלם" בעת שסיים לשמוע את ברכת ההבדלה, ולא
"שמע" את המילים "ברוך אתה ה'", האם יש מקום להקל בדיעבד ולומר
די"ח, כיון דליכא יין מצוי בישיבה.

א. אשיב בקצרה מפני הכבוד, דלדידי ברירא לי, דאם לא שמע באזנו, לא
יצא. ואין נפק"מ אם קשה להשיג יין או לא, כי ענינים הללו הסובבים את
המצוה ל"ש להגדרתה כמובן, וגדרי "שומע כעונה" תלויים בשמיעה
בפועל, ואם שמע, אפי' שמיעה יבשה, ללא ריכוז שכלי, שפיר יי"ח, אבל
כל שהיה בוהה ונותק לגמרי מהסובב אותו, באופן שלא יכול לחזור על
המילים שבהם נמצא המשמיע, הרי שאינו קשור אליו כלל, ולא יי"ח.

ב. ונפק"מ לקריאת המגלה, שמצוי הענין שיש החולמים, ובפרט היושבים
ללא ספר או מגלה לפנייהם, [והמליצו ע"ז "אמר עם הספר ישוב מחשבתו
הרעה", ופסוק זה במגלת אסתר נאמר, והזמן גרמא...], וכבר העיר בזה הג'
ממונקאטש בס' נמוקי או"ח (סי' תרצ). ושם יש להורות ג"כ, דאם אזניו
קלטו את המילים, שפיר יי"ח, אך אם מחמת חלומו לא שמע מידי, ואינו
זוכר כלל ששמע מילים אלו, לרוב עיסוקו בחלומותיו, אכן לא יי"ח.

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

ג. שו"ר שכ"כ ידידינו הגר"ש גרוס שליט"א בשו"ת שבט הקהתי (ח"ג סי' ריג אות ב). וכן נשמע חילוק זה מפי הגרז"ן גולדברג והגר"ש ישראל זצ"ל, וכאשר הביא משמם ידידינו הרה"ג ר"מ הררי שליט"א בס' מקראי קדש (פורים, עמ' קמא). וכיו"ב כ' בס' "בלילה ההוא" (עמ' ט) בשם הגרי"ש אלישיב זיע"א, "אם הסיח דעתו במידה כזאת שאם מישהו שואלו, מה קורה, היכן אוחזים, והוא יודע לשחזר בזכרונו את דברי הבעל קורא האחרונים, או שיודע היכן הוא אוחז כעת, שפיר יצא ידי חובה". עכ"ד. ומעין יסוד הנ"ל תמצא כבר בתשו' ארץ צבי פרומר ח"א (סי' מה). ע"ש היטב.

ד. ושורשא דהאי מילתא כבר נמצא בתשו' הרשב"א (ח"א סי' תסז) בענין האוחז בידו מגלה פסולה. וע"ע בשו"ת הרא"ש (כלל ד סי' יט) בענין שומע כעונה בברכת יוצר וכו', והובאו דבריו לדינא בשו"ע (סי' נט ס"ד), וע"ש בביאור הלכה (שם, ד"ה עם הש"צ). וראה לשון המשנ"ב (סי' תרצ שלהי סקי"ג). ודו"ק. ועמש"כ עוד בנידון החולם בעת קריאת המגלה, הגאון מהרב"צ פלמן זצ"ל בס' "שלמי תודה" על פורים (סי' יז). וכבר העיר מענין זה רב אחאי הרה"ג ר' יוסף חיים שליט"א בשו"ת שבסו"ס עתה באתי (סי' ט). ע"ש.

בברכה וביקרא דאורייתא

יקותיאל דטבריה

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

מכתב לגם אני אודך תשובת הגאון רבי משה חליוה חלק לא

בס"ד

מוצש"ק פ' וילך שובה תשפ"ב

לכבוד הגאון רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א בעמח"ס גם אני אודך
ופרדס יוסף החדש.

שלו' וברכה

קבלתי התשובות גם אני אודך תשובות הגר"מ חליוה שליט"א חלק לא, כן
ירבה.

(א). וראיתי במה שכתב לדון בסימן ג' בדין קיפול טליתו ע"י אחר, הפוסקים
הביאו מש"כ שהמהרי"ל היה מקפל את הטלית שלו בכל מוצאי שבת כדי
להתחיל להתעסק במצוה מיד בתחילת השבוע, והביאו במשנ"ב סימן רצ"ט
סק"מ, ובספר שמירת שבת כהלכתה (ח"ב פרק סג הערה ל) כתב שמשום
כך יקפיד שדוקא הוא בעצמו יקפל את הטלית ולא יתן לאחרים לעשות את
זה במקומו, והנה י"א שישר יש ללמוד במוצש"ק משום סימנא מילתא לכל
השבוע, ומ"מ חזינן מדברי המהרי"ל דקודם כל יש לדאוג לביזוי המצות
שהרי לא מקפלים את הטלית בשבת, [ואף שיש מקילים מ"מ כתבו באול"צ
ובחזו"ע דאין גוערין בידם, והיינו כסדר קיפולם אבל שלא כסדר קיפולם
יש להקל וגם בזה יש מחמירים ולכן המשנ"ב שמחמיר בזה הביא דברי
המהרי"ל והבן], ומ"מ מוכח מדברי השמירת שבת כהלכתה דהוא רק מטעם
זה, ואין איסור שאחר יקפל את הטלית שלו, וכן משמע מהנהגת מרן החזו"א
שהו"ד באגרות דרך אמונה הלכות חול המועד שהחזו"א היה אומר לאחרים
שיקפלו את טליתו, וכבר במק"א כתב להעיר מדברי הבא"ח (פרשת נח
הלכה טז) שהוא קשה למזל. וכן כתב בנימוקי או"ח סימן כד כתב שיש ענין
לקפל את הטלית בעצמו כי זה מורה על חיבוב מצוה

ולגבי תפילין כתב הבא"ח (ש"א פרשת חיי שרה הלכה יט) וז"ל: כשחולץ
תפיליו טוב שהוא בעצמו יקפלים וניחים בכיס לחיבוב מצוה ולא כאותם
שנותנים התפילין לשמש שלהם לפלן ודוגמא לזה מצינו דאמרו רבותינו ז"ל
(מגילה לב.) גבי ספר תורה הגולל נוטל שכר כול וכו' עכ"ד. וכן כתב בספר
דברי תורה (ח"ה אות פז) בשם אבותיו ורבותיו שדרך החסידים וישרים

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

להשתדל לכרוך התפילין בעצמם ולא היו נותנים לאחרים לכרכן כדי שלא יהא נראה כאילו המצוה היקרה הוּיָא כעול עליו ומבקש ליפטר ממנה, וכן כתב בכה"ח (סימן כח סקי"ט) ובפסק"ת (סימן כח הערה מס' 34) כתב בשם הנימוקי או"ח בשם דהברי חיים מצאנז זצ"ל שכתב בשם הירושלמי (ולא נודע מקומו) שהעושה כן מצננים לו גיהנום יעו"ש.

וע"ע בשו"ת שיח חיים תשובות מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א שיו"ל ע"י הגר"ח מלין שליט"א סימן כ שאל למרן הגר"ח קניבסקי שליט"א בהאי לישנא, האם יש ענין לגלגל בעצמו את התפילין משום חיבוב מצוה, והשיב בזה"ל: יתכן, ובהערה כ, כתב שמצא עוד בקובץ שו"ת ממרן הגר"ח קניבסקי שליט"א (עניני תפילה תשובה יא) שנשאל האם צריך לקפל טליתו או לכרוך תפילין דוקא ע"י עצמו, והשיב מצוה (אם יכול) עכ"ד. ולפי"ז כל יש לעורר שהאבות לא יתנו לילדים לקפל התפילין והטלית שלהם, ואולי אם זה משום חינוך שאני, ויל"ע עוד בזה.

ב). במש"כ בסימן ה' עמש"כ בשו"ת ויען ראובן (ח"ג, סימן ז') שדן בענין ברכת משנה הבריות אי מברכים דייקא ברואה פיל וקוף או אף בשאר בע"ח משונים, ונו"נ בזה מגמ' דברכות (נ"ח ב') ת"ר הרואה פיל קוף וקיפוף אומר ברוך משנה הבריות ועי' בראשונים דהתם. ולמעשה העלה דדייקא ברואה פיל וקוף יברך בשם ומלכות ועל קיפוף דהוא ינשוף ישנם דעות בזה, והרואה שאר בע"ח משונים אין לברך עליהם דסב"ל, ע"ש.

הנה בספר וזאת הברכה (עמוד קנ"ו) הביא דכתב לו מו"ר מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א דברכת משנה הבריות (על בע"ח) נתקנה דייקא על ג' אלו ולא על אחרות אעפ"י שנראות משונות, ואיברא דדעת מרן הגרשז"א זלה"ה בס' הליכות שלמה (פכ"ג ל"ה) דמברך על כל חיות משונות, ע"ש. וע"ע בספר מאיר עוז חלק עשירי (עמוד תרנ"ד) מאי דהאריך בענינא דברכת פיל קוף וקיפוף. והתם (עמוד תרנ"ז) הביא מספר מצות זמניות הל' ברכות דכ' וז"ל הרואה בעל חי משונה כמו הקוף או הפיל יברך ברוך משנה הבריות וע"ש מש"כ בכל זה, ויש לעיין לשי' דמברכים על כל בעל חי משונה מאי ההגדרה בדבר זה, וצריך עיון. עכ"ד. עוד בהאי ענינא ראה מה שהאריך בזה בגליון עומק הפשט לפני כב' שנים בחודש אב, ובספר אוצר הברכות.

ג). במש"כ בסימן ו' להעיר על דברינו בבאר יוסף ובנימין עמוד ק"כ שיצא לדון בענין אם יש בורר בדבר שאין בו ממש וכמנער בקבוק סודה ע"מ

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

להוציא ממנו את הגזים, ומע"כ נ"י נו"נ בזה כדת של תורה והביא בתו"ד מענינא דבירור ניצה"ק מהמאכלים ע"י ברכה עליהם וברכת האילנות בשבת והמסתעף. תו הביא מספר חוט שני למרן הגאב"ד זצוק"ל (בורר פכ"ד עמוד ק"ב) דכ' וז"ל מותר לעשות פעולה להוציא הגזים מן המים בשבת לאלו שאינם רוצים לשתות מים עם גזים כגון ע"י עירבוב המים בכפית או נתינת סוכר במים וכיו"ב כיון שאין בהם ממשות של פסולת, עכ"ל. ומייתי דברים בזה משו"ת אבני ישפה ח"ה (סימן ס"ז) ועוד.

ולפענ"ד צ"ע במ"ש החו"ש דטעמא דהתירא ליעביד הכי לצד שאין בהם ממשות של פסולת, דלכאו' בלא"ה לא חשיב בורר ומהאי טעמא דבורר ענינו שמוציא דבר מדבר והכא אינו מוציא את הגזים מן המים רק דמבטלם במים (וכמדו' דאף שינער בקבוק סודה עד שיוציא כל הגזים מ"מ נשאר טעם סודה במים וזה יורה שצורת הגזים נתבטלה בגוף המים ואכמ"ל), וענין בירור ניצוצות הקדושה לכאו' לא דמי למאי דקמן ומשום דבניצה"ק הוי בירור דבר מדבר ואלא שהוא דבר רוחני ועל כן דנו בו הפוסקים אך במאי דקמן ל"ה בורר וכדאסברנא כנלפע"ד. עכ"ד.

כבר דברתי עמו בענין זה, וכתבתי בזה כך,

ב"ה עתה דיברתי עם הגר"מ חליוה שליט"א בעמח"ס ענפי משה ואמר לי שקיבל הספר באר יוסף ובנימין ואודות מש"כ שם האם שייך בורר בגזים שלא מבין מה שייך בזה בורר לכאורה, כי בורר אפילו לגבי בורר בברכת האילנות סו"ס נקרא שבורר כאן משהו, משא"כ לגבי גזים הרי זה כמו שמערב טחינה והרי הוא לא בורר כלום, וא"כ מדוע הפוסקים כתבו ששייך בזה בורר הרי אין כאן אי"ז שייך.

ואולם אמרתי לו שלכאורה כן שייך בורר כמו בקבוק קולה שמנער הבקבוק והגזים עולים כלפי מעלה, וא"כ השאלה באיזה מקרה, ואמנם יש לעיין בגוף הפוסקים באיזה מקרה דברו, כי לכאורה כתבו ששייך בורר בכל גוונא ויש לעיין מדוע.

ד). במכתבו אלי בסימן י' יש"כ על הארתו.

ה). במש"כ לדון בסימן יב האם מותר לשאול את חבריך אידך מרגיש בצום והביא בזה מדברי הפוסקים שיש שהתירו, לענ"ד נראה לחלק בזה בין היכא

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

שרואה שחבירו חלש ואולי מותר לו עתה שלא לצום לבין היכא שלא רואה בזה חשש.

ו). במש"כ בסימן יח אות א' בדין כיסוי המראות בבית האבל, הנני מצרף מש"כ בזה להרה"ג הנ"ל.

לכבוד הגאון רבי יעקב אהרן סקוציל'ס שליט"א בעמח"ס אהל יעקב, קבלתי שאלתו ע"ד אחד שהוא אבל ל"ע ויושב שבעה בבית א' ויושן בבית אחר האם באותו בית שישן צריך לכסות את המראות, כגון בחדר שבו יושן וכדומה, ע"כ שאלתו.

הנה מצינו בהא כמה טעמים, בשו"ת יביע אומר (ח"ד חיו"ד סימן לה אות ג) כתב שנוהגים לכסות או להפוך את המראות בבית הנפטר שמתפללים שם, ואסור להתפלל מול המראה, וכמ"ש בשו"ת הרדב"ז ח"ד סימן קו שאסור להתפלל להתפלל כנגד המראה כדי שלא יאמרו שהוא משתחוה לבבואה שלו, ואע"פ שכתב שהמהרש"ם בדעת תורה (יו"ד סימן יא) כתב שיש לפקפק בזה על דברי הרדב"ז כי הרי בשעתה שמתשחוה גם הבאווה שלו משתחוה לעומתו ולכן התיר בזה בשעת הדחק מ"מ האחרונים קבלו דברי הרדב"ז, ויש עוד טעם ע"פ דברי הירושלמי שכתב הפכו הסרסור וגם המראות הם סרסור בין איש לאשתו ולפי שאין נוהגין בכפיית המטה הופכין המראות.

וכטעם שהוא מפני התפילה כן כתב לדינא בשו"ת חלק לוי (יו"ד סימן קלב) כיסוי המראה הוא בשביל שלא יתשחוה בתפילה לעומת הבבואה שלו.

ואולם בשו"ת גנזי יוסף (סימן קמג) כתב הטעם שבבית האבל מצויים רוחות רעות ומזיקין, וכדי שלא יראה דמות הנך כלבין חציפין במראה ויבוא לידי נזק ולכן מהפכי המראות בבית האבל יעו"ש.

עוד טעם מצינו בשו"ת דבורי אמת (סימן שפז) כתב שהטעם שהמראות גורם שמחה ואבל אסור בשמחה.

עוד טעם בזה ראיתי בספר נוהג בחכמה (עמוד כג) שאין להתייפות במקום האבלים. וע"ע בשו"ת דודאי השדה סימן עח ובספר נטעי גבריאל (אבילות צב ו).

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

ואמנם לענין שבת מצינו בשו"ת שבט הקהתי ח"ו סימן תא שבשבת אין צריך לכסות את המראות בבית האבל כיון דהוי אבלות בפרהסיא ובשו"ת אבני דרך ח"ז סימן יג כתב בהערה 1 בשם הגר"א נבנצל שליט"א שא"ז מטעם אבלות אלא מטעם איסור להתפלל לפני המראה, ואולי איאתא לשבט הקהתי טעם אחר וכמדומני שמעתי טעם שחיישינן שהאבל יתעורר בלילה ויבהל מהדמות הנשקפת אליו במראה עכ"ד. אבל מ"מ לפי מש"כ ביביע אומר שהטעם הוא משום בלבול התפילה א"כ ה"ה בשבת.

ומ"מ בנ"ד נראה לכאורה שא"צ לכסות המראות, וכה"ג כתב בילקוט יוסף (ביקור חולים אבילות עמ' תמד) שנוהגים לכסות המראות שבבית האבל כל שבעה, אבל אם אין מתפללים בבית האבל אין צורך לכסות את המראות עכ"ד. ומ"מ כיון שיש טעמים להחמיר בזה, שהאבל לא יתייפה, וגם לטעם שכתב ביבי"א ע"פ דברי הירושלמי נראה שיש מקום להחמיר בזה אבל לדינא אינו חיוב. [ואמנם נראה דנקטינן הטעם שהוא משום תפילה שמשו"ה מכסים גם את התמונות ובע"כ דהוא מטעם זה],

(ז). ובמש"כ באות ג' בדין שמיעת שיר אשה קטנה שעתה היא גדולה וכת"ר ציין בזה כמה מראי מקומות, הנה בהאי ענינא הננני מצרף מש"כ בזה להרה"ג הנ"ל.

לענ"ד נראה דבכה"ג יש לאסור, דהא סו"ס הא היא עתה גדולה

והנה יסוד האיסור של קול באשה ערוה מבואר בברכות דף כד ע"א וילפינן לה מדכתיב כי קול ערב שקול באשה ערוה, והפוסקים דנו ממתי הוא הדין של קול באשה ערוה, שבמשנ"ב סימן עה סקי"ז מבואר דהאיסור הוא משהגיע זמן הוסת, ובאג"מ (חאו"ח ח"א סימן כו) כתב שהוא מגיל י"א שנה, וכתב שם שנראה שהמחמיר שלא לשמוע לקול אשה בפחות מגיל י"א שנה קדוש יאמר לו, ואולם הביאו הפוסקים מש"כ בשו"ת חיי הלוי (ח"ו סימן קסה) שאין להקל בשמיעת קול אשה עד גיל שלש ולמעלה מגיל שלש אין להתיר רק לאב ואם ולסב ולכל מי שמותר ביחוד, וא"כ לפי דבריו יש להחמיר גם בנ"ד, אבל במשנ"ב לא חזינן הכי, והכא גם אין זה קול ישיר אלא רק הקלטה ואף שדנו הפוסקים האם נחשב כלי שיר או לא, מ"מ אכתי סו"ס קולה הוא, ועתה הוא יבוא לידי הרהור, ולכן נראה דבנ"ד יש להחמיר, וישימו במקום זה שיר אחר. וכן מצינו בפוסקים שכתבו לדון לענין רדיו שיש לאסור דהא סו"ס קולה הוא כן כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ה סימן קצז

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

אות ג) בענין קול באשה ערוה דבתשובת בית שערים או"ח סי' נ"ג מקיל בקולה באינה יודעה ומכירה כמו שמבואר לענין בגדי צבעונין, כבר כתבתי בתשובת שבט הלוי ח"ג סי' קפ"א דאסור להקל בזה, ואין לדמות הנושאים, ושו"ר גם בס' אוצה"פ מביא מקילים ומחמירים, ופשיטא דהלכה כדברי המחמירים, ואף שיש משמעות בתשובת מהר"ם שיק אה"ע סי' נ"ג שנוטה להקל כנ"ל, כתבתי שם דאין להוציא כן מדבריו, ובכל אופן למעשה אסור בזה, ע"כ פשוט מאד דקול באשה של זמר בראדיא, אסור מדינא דידוע דבין כו"כ מעורר חשק ותאוה, ובלא"ה אסור מדין כלי זמר המבואר באו"ח סי' תק"ס עכ"ד, וכן הוא דעת הגרנ"ק בחוט שני (אבן העזר סימן כא סק"י אות ג) שאסור גם דרך טייפ וכדו'.

ואולם ממש"כ שבשבט הלוי להביא מש"כ בבית שערים שאין איסור בזה, וכן כתב בשו"ת אור לציון (ח"ב פרק ו' תשובה יג) שדרך הרדיו יש להקל שלא איסור לומר כנגדו דברים שבקדושה, וכן נראה לדינא בשו"ת יביע אומר ח"ט חאו"ח סימן קח אות מג יעו"ש, וכיון שכן אולי כאן יש מקום להקל, אם זה קרובים שמותרים ביחוד. אבל לכאורה נראה להחמיר כמ"ש.

בברכת התורה וברכת גמר חתימה טובה

הצב"י יוסף אביטבול

מח"ס שערי יוסף ושא"ס

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

ברכת קוגל תפוחי אדמה וקוגל אטריות ביחד

ב"ה

לכבוד הגאון המופלג טובא מוהר"ר יוסף אביטבול שליט"א

אחדשה"ט.

באתי בדבר השאלה, מה הברכה על קוגל "חצי חצי". שזה עשוי שבחלק התחתון יש קוגל תפו"א, ובחלק העליון יש קוגל אטריות.

האם מברך על זה ב' ברכות, על הקוגל אטריות, ועל הקוגל תפו"א, או שמא יברך רק על הקוגל אטריות, והקוגל תפו"א הוי טפל לקוגל אטריות.

זה נוגע למעשה ממש.

אשמח מאד לשמוע בזה את דבר ד' זו ההלכה, ושכמ"ה.

בברכה מרובה וכט"ס

בנימין ראובן שלזינגר

בס"ד

בין כסה לעשור תשפ"ב

לכבוד ידידי הרה"ג בנימין ראובן שלזינגר שליט"א מח"ס מנחת בנימין וגיליון מן הבאר

שלו' וברכה

לענ"ד לכאורה שהוא ב' חלקים ואין הקוגל אטריות טפל לו לכאורה יש לברך על שניהם, וכן יש להוכיח ממש"כ בשו"ע סימן ריב ס"א וז"ל: כל שהוא עקר ועמו טפלה מברך על העקר ופוטר את הטפלה בין מברכה

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

שלפניה מבין מברכה שלאחריה לא מבעיא אם העקב מערב עם הטפל אלא אפילו כל אחד לבדו ואפילו שהוא פת שהוא חשוב מכל אם הוא טפל כגון שאוכל דג מליח ואוכל פת עמו שלא יזיקנו מברך על הדג ופוטר הפת כיון שהוא טפל, ויעו"ש עוד ברמ"א, ובמשנ"ב שם ס"ק ה' יעו"ש בכל דבריו שמוכח דבכה"ג דשניהם עיקר שאני, וע"ע בספר אוצר הברכות מה שהביא בזה. ולכן יש לברך על שניהם כל היכא שנעשו בנפרד, אלא א"כ זה נעשה ביחד, אבל אני לא בקי באופן עשייתו ואשמח עוד לקבל בזה.

בברכת התורה

ובברכת גמר חתימה טובה

הצב"י יוסף אביטבול

מח"ס שערי יוסף ושא"ס

החונה כאן לע"ע ישיבת רש"ת

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

עוד חילוק מדוע לא אומרים הלל בראש השנה הוספה לפרדס יוסף החדש
ראש השנה

בס"ד

מוצאי שבת קודש פרשת וילך שובה תשפ"ב

לכבוד הגאון רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א בעמח"ס גם אני אודך
ופרדס יוסף החדש על המועדים וש"א"ס.

שלו' וברכה

אודות מה שכתב כת"ר שליט"א בספר פרדס יוסף הדש על ראש השנה
בענין מדוע לא אומרים הלל בראש השנה ומאידך כתוב במשנ"ב שמסתפרין
ומכבסי בער"ה, והשאלה מה החילוק, וכת"ר שליט"א האריך בזה בהרבה
תירוצים.

ביום ר"ה חשבתי לתרץ עוד שי"ל שהסיפור והכיבוס זה בערב ראש השנה
ולכן זה יותר קל, משאט"כ לומר הלל מתי שספרי חיים ומתים פתוחים
שהוא בעת הדין בזה אין לומר הלל, והבן.

בברכת התורה

ובברכת גמר חתימה טובה

הצב"י יוסף אביטבול

מח"ס שערי יוסף וש"א"ס

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

האם מותר להשאיר ספר המפתח של דרשו פתוח וכל כיוצא בזה בספרי
מפתחות

מוצש"ק פרשת וילך שבת שובה תשפ"ב

ב"ה הסתפקתי עתה לדינא

האם מותר להשאיר ספר המפתח של דרשו פתוח וכל כיוצא בזה בספרי
מפתחות

ונראה דלפי מש"כ בגליון באר ההלכה מס' 7 להביא מש"כ בב"ח (יו"ד
סימן רעז) כתב לאסור להשאיר את הספר פתוח, שהביא מש"כ רש"י
בעירובין דף צח ע"א בד"ה לא, שהיכא שלא אפשר כגון שאין לו בגד
לפרוש או כיוצא בה מוטב להופכה על פניו דאם לא הופך הרי יש ביזיון
הקודש וכתב שם שכן מבואר מדברי הירושלמי פ"ק דמגילה דף עא ספר
שאין עליו מפה הופכו על הכתב כדי שלא יתבזה הכתב, וכתב הב"ח, ומכאן
יש ללמוד שלא ילך אדם לחוץ ויניח הספר פתוח אם אין עליו מפה דלאו
דוקא ס"ת דהוא הדין שאר ספרים עכ"ד.

ובש"ך שם סק"א כתב להעיר בדבריו, ולא היה צריך ללמוד כן מהירושלמי
דהכי מוכח נמי מש"ס דילן בעירובין במשנה צז ע"ב וש"ס שם דף צח ע"א
ע"ש, וידוע לחכמי האמת שיש מלאך אחד נקרא ש"ד והוא שומר דפין על
מי שמניח ספר פתוח ויוצא שמשכח תלמודו עכ"ד, ובספר טעמי המנהגים
(עמ' תקנט בהערה) הביא מעשה בסופר שכתב בלילה, וסיים ועמד בפסוק
ושעירים ירקדו שם וכשעמד קודם שהאיר היום לכתוב עוד, נמצא שד אחד
יושב על הכסא, ואמר לו, תדע לך שאני אותו שד הנקרא שומר דפים ובאתי
להזיקך אלא שנשאתי פניך, מאחר ושמעתי עליך במתיבתא שאין לי רשות
להזיקך ומכאן והלאה תקבל על עצמך שלא לעשות כן.

ובט"ז שם סק"א כתב, להביא דברי חמיו הב"ח בזה. וכן כתב להביא דברי
הברכי יוסף (שם סק"א) והביאו בס' קול יעקב (שם אות ג) וכן כתב ביפה
ללב (יו"ד סימן עזר סק"ג) שכן היה נוהג הרשב"ץ ובעל הכנסת הגדולה,
וכן כתב בשו"ת משנה הלכות (חי"ב סימן רז רח).

ובס' מקדש מעט העיר על הב"ח שהרי שאני ספר שהתגלגל לרחוב דהוא
מוטל ברה"ר לעיני כל עובר, ומה שכותבי הספרים לא ישיאירו פתוח הוא

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

מטעם אבק שיעלה אל אותיות לחות ויתקלקלו וכתב שם להוכיח כן מדבר הטור בסימן רעז דכל האיסור הוא רק מטעם אבר על האותיות וזה מוכח מדברי רש"י בעירובין דף צח דכתב שלא יעלה אבק, ולא פירש מצד ביזיון של ספר פתוח ויעו"ש בגידולי הקדש. וע"ע בשו"ת אבני ישפה (ח"א סימן רב) מש"כ ליישב בדעת הב"ח.

ובספר משנת הסופר (עמוד לב בביאורים) כתב ליישב דברי הב"ח דהרי הגדולי הקודש השיג עליו מפני שהוא הבין יסוד פשוט שאבק שייך רק בספר שלא התבייש עדיין הדיו, ואז האבק מקלקלו וכן סגיא דעירובין מיירי רק היכא שמניח הספר ברשות הרבים בבזיון עד הערב לעיני עוברים ושבים, ובס' אהל יעקב הל' כבוד וקדושת ספרים (עמ' קסב) שכתב ש"ל שהב"ח ס"ל שבזיון אבק שייך אפילו שהדיו כבר יבש, דאף שאנו מתקלקל על ידי זה ויכולים לנגבו, מ"מ גם זה לא הוי בזיון שמניחים ספר פתוח שיתאבק, וע"ש עוד מה שבא ליישב תמיהת הש"ך על הב"ח למה היה צריך ללמוד כן דוקא מהירושלמי ולא מהבבלי.

ובשו"ת משנה הלכות חלק יב סימן רב נשאל על מה שאומרים שמשכח תלמודו שמאיר הספר פתוח האם יש לזה מקור או שהוא רק כדי לאיים שלא להניח הספר פתוח, והשיב בזה"ל" כבר אמרו חז"ל מהא הא מילתא דאמרי אינשי ומשמע דמה שאמרו אינשי אינו רק סתם אמירה אלא הכל יש לו מקור ויש להתחשב בזה מאד, ועיין שו"ת הרשב"א ח"א סימן ט' שאפילו מה שהנשים זקנות מספרות הוא קבלה ממשה רבינו ע"ה ובאמת כי דבר זה אינו פתגם אלא מבואר בש"ך יו"ד סימן רעז ס"א דידוע לחכמי האמת וכו' על מי שמניח ספר פתוח ויוצא שמשכח תלמודו וכו' עכ"ד וע"ע בס' בחוקתיך אשתשע עמ' רה מה שהאריך בהאי דינא למקורות נעלמים והאי מילתא דאמרי אינשי וכו'.

ובס' המטעמים (מערכת ל') כתב הטעם שאין להשאיר הספר פתוח משום ביזיון שמא יפול עליו בר מגונה, ובקיצור שו"ע להג"ר רפאל ברוך טולידנו זצ"ל ח"א סימן לב ד' כתב הטעם שלא יניח ספר פתוח ויצא לחוץ כי עי"ז משכח תלמודו, ועוד כתב שם דברי הש"ך משום שיש שד שממונה ע"ז ומשו"ה שוכח, וע"ע בס' הזכרון למרן הגר"ח קניבסקי שליט"א אות לה שכתב הטעם משום שקשה לשכחה.

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

אולם ראה בשו"ת שלמת חיים (הל' כתבי הקודש סימן קסג) שנשאל לפי חכמי האמת שהנחת ספר פתוח גורם לשכחה א"כ למה הגמ' במסכת הוריות דף יג ע"ב לא נחשיבה דבר זה בכלל דברים המשכחים, והשיב השואל שם דתנא ושייר אבל כנראה שמה שנזכר במס' הוריות הם יותר קשים לשכחה מאשר דבר זה ולכן הגמ' לא כתבה אותו בהדייהו ע"ש.

ובספר מכתב מאליהו (ח"ה עמ' 116) כתב שהשארית ספר פתוח הוא סימן שאותו אדם לומר באופן חיצוני שהרי למה הפסיק באמצע לימודו, לא מפני שרצה להפסיק ברצון פנימי מפני איזו סיבה המתקבלת על הדעת, כי אז היה סגור ספרו, אלא שבא דבר מבחוץ ולקח עיונו בלי ישוב הדעת ונשאר הספר פתוח וע"כ דבר זה קשה לשכחה.

ולפי"ז כ"ז נראה דאינו שייך לכאורה בספר מפתח, שאינו אלא מראי מקומות בלבד.

וכן כתב לי הגר"י אוהב ציון שליט"א בעמח"ס זכר עשה, וז"ל:

אין שום חשש, ראה מה שנתבאר בזכר עשה בהרחבה, והכל תלוי בענין כבוד תורה, ואין גדר כבוד תורה במפתח שהוא בקושי גדר "ידות הכלים" של הלימוד וגם גניזה לא ברור דבעי, ונוטה להיתרא. ודו"ק.

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

האם מותר לעשות יצירות משברי הכוס שהחתן שובר בחופה

בס"ד

מוצאי שבת קודש פרשת וילך שובה תשפ"ב

לכבוד הגאון רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א בעמח"ס גם אני אודך ופרדס יוסף החדש על המועדים וש"ס.

שלו' וברכה

קבלתי הספר גם ברוך יהיה ובו תשובות על התורה שכתב הגאון רבי ברוך כפיר מבורך דדון שליט"א מח"ס רבים לכת"ר, ויו"ל לרגל יום הבר מצוה של בנו שנכנס לעול תורה ומצוות בשעה טובה ומוצלחת, וראיתי בעמ' 351 שנשאל ע"י כת"ר שליט"א האם מותר לאסוף את שברי הצלחת ששברים בעת חתימת התנאים או שברי הכוס מהחופה ולעשות עמם יצירות אומנות וכיו"ב או שיש לזרקם, וכתב, שהנה כבר הובא בפוסקים מספר טעמים לשבירת הכוס בעת החופה או חתימת התנאים ולא מצאנו שכוס זו נאסרת בהנאה לאחר שבירתה, ואולם כתב בספר כתר שם טוב (גאגין עמוד תרכ) כתב בזה"ל: מנהג ארץ ישראל לקבור או לשמור שברי הכוס בשמירה מעליא או משליכם באחד הבורות ע"כ, ובהערה תשכ"ג כתב, שמעתי מזקני ירושלים כי המה מאמינים שיש לאל ידי המכשפים לחלוש על עצבי החתן שלא יקרב לגשת אל כלתו ואלו המכשפים יעשו ופעלו להטיהם בשברי הזכוכיות של כוס זה, ומשום זה אחר שנשבר הכוס מקבצים הרסיסים וקוברים אותם לבל ימצאו אותם אלו המכשפים, ולמען לבטל כשפיהם נותנים בתוך מנעלי החתן ובכסי בגדיו מטבעות או תכשיטי זהב וה' האיר את עיני ומצאתי סמך להזיה זו בתרגום יהונתן (דברים פרק כד פסוק ו) וז"ל: ולא יהיה אסר חתנין וכלין בחרשין ארוס נפשא דעתיד למיפק מנהון הוא מחבל עכ"ל, וא"כ מצאנו שהיו אוספים את שברי הכוס ומשליכים אותם כדי שלא יפעלו בהם כשפים, ולא היו משתמשים בשברי הכוס כלל.

וכתב שבדורות האחרונים לא חשו לזה ובפרט בארץ ישראל שלא שולטת בה כשפעם וכמ"ש בזה"ק והביאו רבי נתן שפירא מגורי האריז"ל בספר טוב הארץ עמ' ג' יעו"ש, וכתב עוד שראינו שהרבה זוגות עושים מזה צורת

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

הפסוק אם אשכחך ירושלים וממסגרים התמונה וכן יש העושים מסגרת לתמונה מהחופה וכן יצירות אומנות ואין בזה חשש פסול.

הנה בעיקר האי דינא כתבתי בגליון באר ההלכה מס' 14 כתבתי שבספר תשובות אביגדור הלוי (או"ח עמ' ת) נשאל הגר"א נבנצל שליט"א רב העיר העתיקה בירושלים עיה"ק תובב"א בזה"ל: מה שיש נוהגים לאסוף את שרי הכוס שחתן שובר ולעשות מהם תמונה או יצירה אומנותית, האם ראוי לנהוג כך, למה?, והשיב בזה"ל: סבורני שלא, זה צריך להיות הפסד מצער ולא ריוח עכ"ד.

ולאחר מכן שאלתי בזה את הגאון האדיר רבי אליהו שלזינגר שליט"א בעמח"ס שו"ת שואלין ודורשין י"ח וש"א"ס, האם יש בהא איסור, וענה לי שאין בהא שום איסור.

וכן כתב לי הגאון רבי מאיר סנדר שליט"א מח"ס דברי מאיר וש"א"ס, בהאי לישנא: לא מצאנו איסור בזה.

בברכת התורה

ובברכת גמר חתימה טובה

הצב"י יוסף אביטבול

מח"ס שערי יוסף וש"א"ס

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

בדין תפילת הדרך תוך כדי נהיגה

ב"ה

לכבוד הג"ר יוסף שליט"א,

אמירת תפילת הדרך תוך כדי נהיגה

כ' הט"ז ריש סי' קצ"א, דמה שמוכיח בירושלמי
שאסור לעשות מלאכה בעודו מברך ברכת המזון
(וכן נפסק בשו"ע שם ס"ד), הוא לאו דוקא בברכת המזון,
אלא ה"ה בשאר ברכות ותפילה
ובכל מיילי דמצוה, כי הוא מורה על עשיית המצוה
בלא כוונה אלא דרך ארעי ומקרה, וזה נכלל
במאמר תורתינו ואם תלכו עמי בקרי. ולדבריו הנוהג ברכב אינו יכול לומר
תפילת הדרך תוך כדי נהיגה.

(שיעורי מרן הגרי"ש)

מצאתי ברשימותי:

עי שות מעשה אפוד עמ' רסח רסט, לעסוק במלאכה בזמן לימוד תורה.
ועי"ש.

- אשמח עד מאד לקבל הדברים.

זה זיכוי הרבים ממש.

בברכה ובהודאה מרובה.

ב.ר.ש.

תשובה:

בס"ד

עשי"ת תשפ"ב

לכבוד הגאון רבי בנימין ראובן שלזינגר שליט"א בעמח"ס מנחת בנימין

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

אודות מה ששאל בדין תפילת הדרך תוך כדי נהיגה.

הנני מצרף ממש"כ בזה בעבר.

הנה יש לדון מה הדין לענין הנהג האם צריך לעצור דהרי סו"ס יכול לכיון שהוא נמצא בזמן הנהיגה, הנה בשו"ת אור לציון (ח"ב פרק מ"ה אות ל"ו) "הנוהג במכונית, צריך לכתחילה לעצור את רכבו כשאומר תפילת הדרך, אם אין חשש סכנה וגם אין חשש שתטרד מחשבתו מהפסקת הנסיעה". וכה"ג נשאל מרן הגר"ק שליט"א והו"ד בס' סוכת חיים (תפילת הדרך אות ד') ושם נשאל בזה"ל: האם מותר לנהג לומר בשעה שרוכב הרכב אמירת תפילת הדרך. והשיב בודאי לא יעשה כן, אך כמה נהגו לאומרו גם בשעת שרוכבים. אולם הגר"א נבנצל השיב שלא יאמר תפילת הדרך בכה"ג,

ודעת הגרשז"א זצ"ל והו"ד בס' הליכות שלמה (תפילה פרק כ"א הע' י"א, ע"י פרק ח' ס"ק ג') – "ומ"מ לענין הנוהג במכונית בעצמו, אמר רבנו שמן הראוי היה שיעצור מנסיעתו בשולי הדרך, כדי לאמרה בישוב הדעת, וראה לעיל פ"ח ס"ד ולהלן פב"ב ס"ד". וכן הוא בשו"ת אבני ישפה (ח"ח סי' י"ד ענף ח') "ומשמע שהדרך הנכונה לברך תפילת הדרך הוא שיעמיד את הרכב בצידי הדרך ויברך ואין צורך לצאת מן הרכב כי זה גורם טרדה. אבל אם גם זה לא אפשרי וכגון שאין שוליים לכביש, אז יברך בזמן הנסיעה כיון שתפילת הדרך היא קצרה ואין בה סכנה לאומרה ולנהוג באותו הזמן".

ובס' תפילה כהלכתה הו"ד הגר"ח"פ שיינברג זצ"ל (פרק כ"ז הע' פ') "שהנוהג בעצמו ברכב, ואין באפשרותו לעצור בדרך, וכשאומרה בעודו נוהג עלול להסתכן או לא לכוון בברכה רשאי לאומרה בתפילה הסמוכה לפני הנסיעה, בתוך ברכת שומע תפילה".

ובשו"ת מעשה אפוד ח"א עמ' רסח, כתב בסוגרים מרובעות מה שנשאל דהא דקימ"ל דאסור לאדם שהוא עסוק במלאכה בזמן שמברך או מתפלל או מתפלל כשעושה כל מצוה אחרת, שיש לדון אם יש לאסור יעו"ש.

בברכת התורה

הצב"י יוסף אביטבול

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

כיצד להזכיר שם של ישיבה

לכבוד הגר"י מאזוז שליט"א ראיתי הגליון פסקי הלכות

יש להוסיף עוד שיש להזהר שמזכירים שמות של ישיבות מגדולי הדור זיע"א ושליט"א להזכיר ישיבת הרב, כמו לדוגמא ישיבת מרן הגר"מ שטרנבוך שליט"א בעיר בית שמש שמונה למעלה ממאה בחורים בל"ע, וראיתי הרבה שאומרים ישיבת שטרנבוך, ולכאורה לפי הנ"ל יש להזהר בזה, ואידך זיל גמור.

בברכת התורה וגמח"ט

הצב"י יוסף אביטבול

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

עוד בענין האם מותר להוציא ספר תורה בשביל לדוד מזמור הוספה לבאר
התורה קלב

אחדשה"ט,

יישכ"ג על כל הדברים היקרים דשדר לן מר בחפץ לב!

והנה, לגבי תשובתו הרמתה הנ"ל,

כתב בזה הרב יוסף סעדו שליט"א, להעיר בזה"ל:

בס"ד

מה שכתב החכם הנז' שיש מקום לצדד שמותר להביא ס"ת בשביל לומר
המזמור לדוד ודמי קצת לאבינו מלכנו, אינו מחוור כלל דלא דמי כעוכלא
לדנא.

ומה שכתב "שכתבתי לדמות ענין זה לשמחת תורה", הנה גם אני כתבתי
שאינ לדמות להתם דהתם י"ל דמשום כבוד התורה עבדינן. ושאף דבר זה
אינו מוסכם כמבואר בדברי. סוף דבר העלה כמ"ש לצדד שם בעניותי. אלא
שכתבתי כן לפו"ר בלתי עיון בספרים מאחר שאין עיתותי בידי. וכעת אחר
ראותי מ"ש בספר פסקי תשובות סו"ס קלה נתחזק אצלי שיש להחמיר בזה
ואין מקום להקל להוציא ספר שלא לשם קריאה או כיו"ב, משא"כ בנדון
דידן שאין צורך כלל בס"ת ע"מ לקרוא בו שאין להקל בזה.

ועוד אף אי יהיבנא ליה כל דיליה דדמי ד"ז לאבינו מלכנו, מ"מ מנין דשרי
להביא ס"ת ע"מ לומר אבינו מלכנו. וא"כ ערבך ערבא צריך.

בנימין ראובן שלזינגר

תשובה:

לכבוד הרה"ג יוסף סעדו שליט"א

סו"ס הרי יש מעלה לומר אבינו מלכנו מול הארון קודש, והמקור לזה כמו
שכתב בספר נטעי גבריאל (ראש השנה פרק לה הערה ג) שבקהילות אשכנז
בימי המהרי"ל היה המנהג לפתוח הארון מתחלת חזרת הש"ת בר"ה עד

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

לפני קדושה וכו' ואח"כ פתחוהו לאבינו מלכנו, וכן כתב להביא שם בפרק לז הערה ג' שכן כתב במנהגים וורמיישא עמ' קנא, ובמנהגים ק"ק פיורדא אות כה, ובערוך השולחן ס"א, וכן כתבו במחזורים, וכתב בזה בנטעי גבריא אל שהרבה נוהגים שרק בר"ה ויו"כ פותחים את הארון ולא בחול ולא ידע הטעם עכ"ד, ואמנם פחעמ"ה שבני אשכנז נוהגים לפתוח גם בימות החול, אבל בני ספרד לא נהגו בזה אפילו בר"ה וביו"כ, וצ"ע למה לא נהגו כן, ואולי משום שאם פותחים הארון קודש יש שיטות שצריך לעמוד, אבל מ"מ לכאורה נראה כיון שיש צורך באבינו מלכנו. אז שרי להביא אם זה בתי כנסיות מחוברים או שהכל באותו חצר. ולא דמי לטלטל ממקום אחר לכאורה. ויש עוד לעיין, וכידוע כל מה שאני כותב לא למעשה.

בברכת התורה וגמח"ט

הצב"י יוסף אביטבול

תשובת הגאון רבי יצחק רצבאי האם מי שצריך לנקביו באמצע חזרת השליח ציבור צריך לצאת החוצה הוספה לבאר התורה קלב

בס"ד

לכבוד הגאון העצום רבי יצחק רצבאי שליט"א

שלו' וברכה

בדין הנצרך לנקביו באמצע חזרת הש"ץ האם צריך לצאת, האם זה כמו שהמשנ"ב כתב בנצרך באמצע שמו"ע וקריאת התורה וכו'?

להלן תשובת מרן שליט"א:

הש"צ עצמו, לא יצא. אבל השומע צריך לצאת.

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

הגאון רבי משה חליוה שליט"א על באר התורה קכא - בשורה לחבירו

בשבת ע"י הוצאת גרעין אבוקדו מן המים

כבוד ידידנו הרה"ג מוה"ר גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א בעמח"ס גם אני
אודך ושא"ס,

שלו' וברכה וכט"ס,

נשאלתי במה דידוע [לדברי השואל] דכאשר מניחין גרעין האבוקדו במים
אין האבוקדו עצמו משחיר, ואף אם גרעינו בעיר אחרת נתון במים כן הוא.
ועלה ברעיונו של מאן דהוא שעל ידי כן יוכלו לבשר חד לחברי' בשורות
מעיר לעיר וכגון דראובן יניח גרעין האבוקדו במים בעירו ושמעון ישמור
האבוקדו עצמו (היינו האבוקדו שהוצא גרעינו) בעירו ובאם יוולד בן ויו"ב
לקרובם יסיר ראובן גרעין האבוקדו מן המים ועי"ז ישחיר האבוקדו הנמצא
אצל שמעון ובכך ידע שנולד בן, אם יש חשש בזה.

והשבתי דלכאורה הדבר אסור ומהאי טעמא דבהסרת גרעין האבוקדו מן
המים איכא משום עוקר דבר ממקום גידולו ותו דאיכא בכלי ובמים שהגרעין
נתון בהם שאלה דבסיס ומוקצה וכדכתבנו בתשובותינו גם אני אודך חלק
ל' (סימן ג') עפ"י המבואר בשמירת שבת כהלכתה הנדמ"ח (פכ"ו ס"ד
סק"י) ע"ש.

אמנם ידידנו הרה"ג רא"ח שצ"גל שליט"א בעמח"ס דולה ומשקה ושא"ס
העירני דיל"ד בהא בגוונא דייחדו לזה לפימ"ש בשו"ע סי' של"ו (סעיף י"א)
ובמ"ב ושעה"צ דהתם ויש לעיין בכל זה טובא.

אחר זמן כתב לי הרה"ג ר"י אביטבול שליט"א דבקובץ ווי העמודים
וחשוקיהם מהגר"י זילברשטיין שליט"א (קובץ ס', סימן ג') נשאל אם מותר
לעשות כן בשבת וכ' דהגרעין מוקצה ואסור לטלטלו בשבת, ועי' חשוקי
חמד עמ"ס שבת (דף ע"ג א') מ"ש בענין הנחת והצאת גרעין אבוקדו מהמים
בשבת ולעיקר הענין העלה דיכול דיכול להפוך את הכוס כלאחר יד והגרעין
יפול מן המים או להשאיר את הגרעין עם קצת מהפרי ואז הגרעין אינו
מוקצה ויאכלו את הפרי ויזרקו את הגרעין וע"ש בכל דבריו, וכן נמי האריכו
בזה בכמה דוכתי ועמ"ש הרה"ג ר"א הנ"ל שליט"א בקובץ באר התורה
(קובץ קכ"א) דעות הפוסקים בזה ע"ש ואכמ"ל.

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

בברכה וביקר
הק' משה חליוה

מכתב מאת הרב באר מים חיים

שמחה גדולה לקבל קובץ כזה מלא תורה והלכה
אור גדול זרח על פני תבל
בודאי שזה נחת רוח גדול לפני אבינו שבשמים
חזקו ואמצו.

רציתי להעיר הערה קטנה, יתכן שיש איזו עדיפות לעשות כמו שעושה הרב
יוסף חיים רן אביחצירא ששולח גם בוורד וגם בפי די אף.
כי יש כמה ת"ח שיש להם חשק לעיין בדברים כאשר יוכלו לקחת מהם כמה
שורות ולשמור אצלם בנידונים שדנו בהם.

יה"ר שהשי"ת ירחיב גבולכם בתורה ובתלמידים
ותזכו להשלים את רצונו ית' כרצונו, מתוך בריאות איתנה ונהורא מעליא וכל
טוב סלה.
גמר חתימה טובה.

הרה"ג יוסף דהן שליט"א בענין החיוב ללמוד בין גברא לגברא

בענין באר התורה על "חיוב ללמוד בין גברא לגברא"
הריני לצטט מהשיעור השבועי ח"ד פ' משפטים:

בין גברא לגברא

ח. כתוב בגמרא (סוטה לט.): כיון שנפתח ספר תורה, אסור לספר אפילו
בדבר הלכה. וכתב בשבלי הלקט (סימן לט) שאפילו בלחש אסור. וכתב
רבינו יונה (ברכות ד.) שאפילו בין גברא לגברא אסור לדבר בדברי תורה.
ראינו אצל מרן זצ"ל, היה יושב לידי אחד האחים, לא משנה מי זה... והיה
מדבר בין גברא לגברא, מרן היה מסמן לו ביד שישתוק, והוא טען: אני
מדבר רק בין גברא לגברא, אבל הוא לא ראה בית יוסף (סימן קמו) שגם בין
גברא לגברא אסור, מחשש שמא ימשך בדבורו גם בשעת הקריאה. ולכן רק
יעיין בספר בלחש, יקח ספר תורה תמימה ויעיין בו בין גברא לגברא, תענוג

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

ללמוד בספר הזה. בפרט אם מתפלל אצל חב"ד, שם אחרי כל עולה עושים מי שבירך גם לרביה, אני לא יודע אם עושים ככה גם היום... ובינתיים כשהשליח צבור עושה מי שבירך והשכבות ילמד בספר תורה תמימה או ספר הלכה ויעבור עליו, אבל לא ידבר עם חבירו.

ובילקוט יוסף דיני קריאת התורה עמ' קצ במהדורא הישנה ובחדשה עמ' תרא

הביא את השליה. ואם כן בודאי מי שלא לומד יוכל לסמוך עליו ולא שייך לקרוא לזה "חיוב" לימוד תורה בין גברא לגברא. ומהשיעור השבועי אין לדייק שהרי לא הורה כן להדיא וכן קודם כל יש למצוא את לשונו המדויקת שהרי מראשונים יש לדייק ולא מאחרוני זמננו ובפרט שיתכן שאמר זאת דרך אגב ולא נחית לדינא של ביטול תורה.

ובס' רבנו מובא שאמר מרן זצ"ל - "הזיכרון חצי גנב."

ע"כ. ועיין בשליה הקדוש (דף רנו) שכתב, אף שהספר סגור לספר אפילו בין גברא לגברא, ומה יענו ליום הדין אלו המספרים בשעת הקריאה, או להם ולנפשותם, ואף שיש מתירים לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום או לגרוס בלחש, הנכון הוא שבכל הפרשיות יכוין דעתו לשומעם מפי השליח צבור, והובא במגן אברהם (סימן קמ"ו סק"ה), ובבאר היטב (סק"ג). וכתב עוד שם (דף רס:) אשרי אנש יעשה זאת וכן אדם יחזיק בה, שלא ישגיח במחירים לעסוק בתורה אפילו בלחש בשעת הקריאה עצמה, שלא יסיח דעתו מקריאת השליח צבור, וכל שכן בארבע פרשיות שאין בהם שום צד היתר, דזכור מדאורייתא והאחרות מדרבנן, וכל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון.

ובודאי אתה יודע שהתשובה הראשונה בשו"ת הרשלצ היא אם לשים פתיל תכלת.

ולענין בית הכסא ישן הנני מצרף ממש"כ בספר ילקוט יוסף החדש חלק ג

קובץ באר התורה (קלג) יום הכיפורים

ילקוט   ספרים קטנים - ספרות בית המדרש   יוסף   תשי

ז. בית כנסת שחורב, ונבנה במקומו בית מרחץ ובית טבילה, והיו כמא ציבוריים, שלא ברשות הרבנים מארי דאמרא, יש למצוא אותם, ולחדד ולבנות במקום בית כנסת, ולהחזירו לקדושתו. ואין להקל בזה, חז

שם, ומקצת להשתמש באופן זמני עד שיבנו את ביהמ"ד בקרקע של ביהמ"ד לחנה, והשגנו לנבאים, שאסור להשתמש אין באופן זמני כשנחט שניה עמו עליו ביהמ"ד לעורך חנה, שבזו כנסת אף כחורבם בקדושתם הם עומדים, ואסור להשתמש בהם שיטות חול, ורק סיכוי שנתהם במזל על השלטנות גרים, והקרקע נתיין מוחזקת בידי יהודים, ואין באפשרותם למנות, והם המספלה אינה מנסתה שיטתו את הקרקע, במקרה כזה יש להחזיר להמבד הקרקע של ביהמ"ד פי ד' טובי העיר נמשכו אנוש העיר, לעורך הקטת חנה לכל רוב, ובאופן שיחלפו להם דמי השנייה מראש, והכריזו המסירות יקו רק דברים שבקדושת, טון סגרי חנה, טרדוי תפלה, חמשת וכוונת, אך אם יבנו הם מחדש ביהמ"ד אין לחזר לעשות שם חנה כמחיים.

הנה מקדושת ביהמ"ד מביית, אולם דברים לא סבירים לז. וזכיר ודרא אביר מסר האמטל חלטה באינה, חשונה מספיק ערדאל (איה פי ד' סב), שביר חזקיהו מסדן הכ"י, שנקדשת ביהמ"ד מרובן, והיו מה בשות רב פעלים ח"ב (איה פי ג'), ובשדות והרשים ח"א (איה פי ג') ובשדות רבנא בעלאל ואב שוראן (איה פי ג'), ובשדות מדרשי ח"ב (איה פי ג'), ובשדות וכו' פי ג' - פי ג'.

הקרקע בניהו כל הניל טאה שיש להקל להפסיק הקרקע של ביהמ"ד פי טענה טובי העיר, שמעבר עמו העיר, באופן שיחלפו להם דמי המסירות מראש כחזו שיחמטו מוסי המסירות לדברים שבקדושה. וכן באר אינו מביניו שהחזרו אותו על טון השוית מדרש להמארה, ושבו מין ומני פי להחלל

בית כנסת שחורב ונבן במקומו בית מרחץ - יש לסתור אותו

שפתוחו ארי רחב בית הווא, ודנו לעשותו הע' לביהמ"ד הנבנה מחדש, והשיב לאסור, והטב, ופי' המביית (א"א פי ג') קטן שאם ארם מחללים מביניו של כותים יכולים למבד, אינו עין לה, ודאם היה ביניו של כותים, שעשו שלא כדן כשנים קדמונית והחיותו והשנייתו לבית רדה, ואנו עין לערך שלפניו, ולכן אין תקנה למקום הזה אלא לבנות שם מיניו מסם וכו'. והכא להלכה בשו"ת רב פעלים ח"ב (איה פי ג'), ובשדות (איה פי ג') מהו. ואיך ח"ב ביר שאין לבנות במקום ביניו מחדש ציבורי וכו', וכ"כ לרי רמ"ם, ואע"פ שחורב, ומק"ל במגילה (א"א) וביהמ"ד שחורב הרי הוא בקדושתו, שאנו, והשומרו את מקדושתם, קדושתן אף בשמן קדושתן, וכ"כ בפ"א פי ג' ד"א, ודאם בשות יכריא תייל, שדן ברבי' משנה שיהיה מקודש, שלאחר שארצו כעוהר גזירות קשות, נהעוהר למקד טעמידם, והערו הקנים כי במקום אחריו' מנו שם לאחו שחורב, כתי שיטות, וזמיה מרבים לטען ולשבר חבל, ולבנות את ביהמ"ד מחדש, וכן עשו טענה על פי כנסת הש"י ז"ל.

זו כמשתנה טבילה יבנו שנית, אין מוכרין ביהמ"ד גלא על תנאי שאם ירעו יחזירוהו, וזכר רבי מאיר, המסרם אימים מוכרים אותו מסבר גולם חזן סר התיים, למרחץ, מודחקי, טבילה, ולבית המס. ואע"פ, מה ארם למבד, פי ג' מהו ור"ל וכו' מן כשרי' פי ג' וכו' ח"ל, כשסוכרים אנוש הכשר ביהמ"ד, יחלים למבד מסבר שלם, החלוקה יעשה בו מה חייבה, ורץ מסרחן וכו' חזקת הית העובלה וכו' וכו'. ואם מסרחן שבעה טובי העיר ממעמד אנוש העיר, יעשה וחלוקה אפי' אלו הרי דברים, פי ג' והנה הרי שאין חזקת למכנה טובי העיר במעמד אנוש העיר אלא בבימ"ד של כפרים, אבל של כרנים ארם יחללו למבד חלל, ונכריש כפרו וכו' פי ג' ונמצא נחמתי המסת שלנו אין יכולים למבד הבימ"ד כלל, והם כתי הסנה טעמא דרם כדן כתי טענה של חייבם, שאין יכולים למכרם אפי' שבעה טובי העיר ממעמד אנוש העיר, ונמצאו כ"כ באורך בשו"ת ישי"א ח"א (איה פי ג').

ואפי' כשהבימ"ד ח"ב אין להחזיר ביהמ"ד, דאנו כשהימ"ד החתים ויהי פי ג' לא נשאל, אחות ביניו